

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — 6 K — f. | Negyedévre — 1 K 50 f.
Félévre — 3 „ — „ | Egyes szám ára 10 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 2 dollár.

Felelős szerkesztő:

VARJAS ENDRE.

Laptulajdonos

A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a **Pázmány-sajtó** címére (Szatmár, Iskola-köz 3. sz.) küldendők.

Pályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona
Nyilttér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

PÜNKÖSD.

Szatmár, 1911. máj. 30.

(+) A Lélek eljött.

Lángoló tüze szikrázva gyujtott s a félenkből bátor, a gyöngéből erős, a tudatlanból bölcs, a tévelygőből hívő lett. A röpködő lángnyelvek bevilágítottak a caesarismus őrzővilágába és a Lélek viharzó, zugó szele szertefujta az önzők, gőgösek, tobzódók, paráznák, a nyomorultak, nyögő rab-szolgák, összegyötörtek kéjes és undok, sötét és panaszos circusát.

A silány játéknak vége. Tisztább, igazabb, emberi élet kezdődik.

Meghalt a test pompázó, érzékies vágyaival; a Lélek lángnyelvei, pusztító és tisztító tüzesóvái felgyujtották Venusnak és Bacchusnak templomait.

A fertős mocsár kiszáradt és az igazi tavasz tiszta lehelete szüzsies virágokat hívott életre. A fá-

radt emberek erőre kaptak, a hideg lelkek lángralobbantak.

A Lélektől ujjászült apostolok megbontogatják a régi világ hideg, érzéketlen, nyers, anyagi és önző Capitoliumát, hogy az összeomlott romokon a nem ismert szeretetnek, a szikrázó szellemnek, az örökkévaló Léleknek oltárát állítsák föl.

— És mennyi áldozó ennél az oltárnál!

Szüzek: Ágnes, Caecilia, a kik a mosolygó életet adják oda; marttyrok: István, Sebestyén és még egy légió, vérökkel öntözik; aszkéták, remeték: Antal, Pál a verőfényt, a kényelmet áldozzák föl; a Szent Ferenczek vagyonukat, a gazdagságot, pompát dobják oda; a nagy szellemek: Agoston, Tamás hatalmas, világot teremtő gondolataikkal tömjéneznek; a dal, a szín, a szó művészei: Palaestrina, Michel Angelo, Dante szent mysteriumokat

adnak elő; a koldus és király egyaránt tüzet gyujt és áldoz ennél az oltárnál.

És elhalt minden jaj.

A Lélek élt és megtanított mindenkit arra, hogy ez a röppenő élet még nem befejezett, csak kezdete egy másik örökkévalónak; a milyen a bevezetés, olyan lesz a folytatás is. Ezért simult el ebben a praeludiumban minden dissonantia: az önzés, a bűn, a kegyetlenség.

A vágyat a remény, az anyagot a szellem, a testet a lélek váltotta föl. Az emberek nemcsak néztek, de láttak is. És volt világosság, a melynek fényessége bevilágított e földi élet vak éjszakájába.

*

— Hová tűnt el mindez?

Megaszott mezők virágtalan kopárján alacsony önérdék dolgozik izmos, embertelen ököllel. Dermednek a lelkek, vérzenek a szívek, szörnyű sebek tátonganak és a kétségbeesés üvölti sötét „De profundis“-ait.

Falumról.

— Magyar Bútint. —

Álom, valóság.

A falumba' hiszi minden ember:
Majd ha eljön a virágos hajnal,
Ott kennek meg szent olajjal engem.
Ott abban a szegény istenházba',
Hol a vágyam bimbója kibomlott
S gyermeklelkem áhitatos lázba'
A legelső szent misére gondolt
A legelső szent csókos misére,
Mikor öreg szüleit megáldja.

A falumba' hiszi minden ember:
Majd ha eljön — mondják, mondogatják —
A templomba nem fér a sok ember.
Csak az oltár számolyon, előtte
All üresen majd az istenháza
Egyetlen egy öreg térdeplője,
Mint az üres fészék gyöngé váza,
Mint az álm, melyből minden eltűnt,
Csak a mese maradt meg utána.

Majd ha eljön az arany hajnal,
Jó emberek, itt az idegenbe'
Kennek meg a szentséges olajjal.
Nem sietnek ezere, hogy lássák,
Mint borul a szemem könnybe, lázba,
Nem figyelik ajkam vonaglását;
De halottam megdicsőült árnya
Tudom, akkor megjelent fölöttem,
Hogy akiknek mindenét köszönte,
Bálsz fiaik szent csókkal megáldja...

A nevető örökösök.

Irta: BODNÁR GÁSPÁR.

A városhoz közel, a szőke Szamos partján, buja lankás földek árnyában fehérlik egy bogárhátú házaeska.

Galambos Péter kerülő — lakása. Csak lakása, mondom. Mert a kis házikó hatalmas darab földdel egyetemben... nagy uré. Az öreg Rozsdás nagyságos uré. Akiről messze-földön-égen csak épen annyit tudnak, hogy kegyetlen gazdag. És hihetetlen módra — zsu-gori...

Ennek a kis bogárhátú háznak pitvara előtt ül e pillanatban, a kerülő fiatal leánya. Akit a városhól kiránduló közönség csak úgy nevez, csak úgy becéz:

— A lanka babatündére...
— Rózsabimbója...
— Rózsaszála.

Ez a szép babatündér, fésző rózsabimbó egyszerre csak elsápad, amint ártatlan, kedves tekintete a lankához vezető utra téved.

— Jó Istenkém, mi történt, már újra jó. Ismét hozzánk közeledik. Szent Isten! Vajjon ki halt meg? Kit csuknak el?

Es „Ó“ csakugyan jön. „Ó“ csakugyan közeledik.

Lovagra gondolsz úgy-e, szives olvasóm. Épen ma már az ilyen elbeszélés-félékben másra gondolni sem lehet.

Pedig csalódni fogsz.

Az „Ó“ nem lovas. Nem is férfi. Hanem magas, kissé meghajolt vén — asszony. Azon asszonyok közül való, aki egy francia író szerint, mint a hollók jelennek meg mindennél, hogy elkárogják a rossz híreket.

Neve: Vérese Zsuzsi. Korát senki se tudja. Foglalkozása: a pletykázás. A hirmondás.

Es ez a száz ránczu asszony minden ránczában egy rossz hirt tartogat. S ha ránczait megrázza: abból okvetlenül annak kell kipattannia, amelyik épen céljaira szükséges.

Most is, hogy a kis bogárhátú ház pitvarához ér: azzal a szokott mondásával telepedik le...

Sose' hall' — az ember jót!

— Zsuzsi néni! Ugyan hát, mi szerencsétlenség történt?

— Kifizették már a kis föld árát?

— Épen a mult héten vitte el átyus az utolsó rátát.

— Szerencsétetek. Sose' hall' az ember jót...

Valódi amerikai panama kalapok! Női kezításka, gallér és keztyű ujdonságok!

A legújabb divatos forma: Panama, flórentin és manilla Girardi olasz kalapok, azok javítása és tisztítása. Ujdonságok divatmellé-nyek, színes ingek, sport övek, sétatob, keztyű, nyakkendő, selyemzsebkendő, harisnya és más férfidivat különlegességekből

Ragályinál, Szatmár, Deák-tér 8, (Gillyén-ház). Telefon 296. sz.

Az eget felhők takarják el. Szakadékos örvények nyílnak meg a földön botorkálók fáradt lábai alatt. Meghaltak a nagy gondolatok s a lángeszű geniek helyett imbolygó lidérczfény után futnak. Hallgatnak Häckelre, olvassák Nietzscht, álmodoznak Zarathustrával és szomjan vesznek el az evangélium élő vize mellett.

A kik gondolkoznak, télenek. Megsenyvedt inakkal, zsibbadt közönyösséggel, elfásult szívvel nézik az őrzöngés haláltáncát, a rombolás eszeveszett anarchiáját, a mi sodorja a lelkeket az örvénylő mélybe: önzésbe, szeretetlenségbe, gyűlölködésbe, hitetlenkedésbe. Az érzéki mámor, az Isten helyett Mammont hajhászók forgatagába nem kiáltanak oda... Félénkek és gyávák, erőtlének és kishitűek.

— Mi történt?

Meghalt, elköltözött a Lélek a világból és a csillogásában is sötét múlt kelt újra életre.

A hanyatló római császárságé, a fékevesztett, érzékies renaissance-é, a skepticizmusé, az erkölcstelenségé.

Mint a levelek, hullanak a kételkedés, a hitetlenség mélyeibe a fölszínes elmék, és az erkölcstelenség örvényébe a már gyermekségökben megrontott lelkek.

Nem halt meg a nagy Pán! Hisz' újra ő az Isten.

Minden régi hatalom újra föl-éled hasogató kinjával, fenyegető erejével. Az erőszakosság, a test hangja tulkiáltja a lélekét. Élünk, de csak testtel. — A temető végső hely lett. A sirok keresztjén nincs ez a fölírás: feltámadunk. A diadalmas „én“ legázol izlést, törvényt, morált, hazát. Epikureus követői új kultuszt hirdetnek. Bomladoznak a fékevesztett támadástól évezredes alapok. A nihilizmus hadat üzen minden örökkévalónak hitt templomnak. A charlatánok demagogiája széthuzást, gyűlölködést hirdet. A viharok villáma itt cikáz fölötünk s ebben a vad forgószelemben, a zürzavar mesterségesen előidézett fejtelenségében öklök készülnek támadásra, gyűlölködő háborúra, pusztító rombolásra.

Ám nem elég mindezt észrevenni!

A sopánkodó, félrevonuló lelkek ne csak óhajtsák, de támaszszák is fel újra az igazi élet világát.

Csak tizenketten voltak az apostolok és újjáteremtették a Lélekkel az emberiséget.

Hány apostol él ma is félve, elvonulva, mint azok a régiek!

— Mikor állanak ki a forumra?

... Oh, jöjj el Szentlélek Ur-isten!

Ki a jó katolikus? Budapesten Eötvös Károly és a fele részben zsidó városatyák tartják magukat egyedül illetékeseknek annak megítélésére, hogy ki a jó katolikus, és ki való római katolikus plebánosnak. A parlamentben is mindig más-vallású szónokok osztályozzák a katolikusokat bigót ultramontanokra, szektariánusokra, liberális katolikusokra, jó katolikusokra stb. Csak természetes, hogy Zsilinszky Mihály a vallási türelmességéről ismert, felvilágosult, liberális Zsilinszky Mihály a kath. autonomiáról irt röpiratában szintén hivatottnak érzi magát megállapítani, hogy ki a jó katolikus. Az ő ítélete pedig megér annyit, mint mikor az édes anyja akar a fiának a tanár helyett a latin nyelvből osztályzatot adni. Különös lenne, ha a törvényszéki bírók akarnák a gimnáziumi tanulókat megvizsgálni és a tanárok akarnának az esküdtiséken, a törvényszéki tárgyalásokon bíraskodni. De ha Zsilinszky, Eötvös Károly, Tisza István tesznek ehhez hasonló dolgokat, akkor a katolikusoknak türelemmel illik ezt fogadni. Ha ezután a katolikus nagygyűlés fogja ünnepelni gr. Zichy Nándort, és a püspöki kar fogja üdvözölni, ha a római pápa fogja méltányolni Lonkay Antalnak működését, ez Zsilinszky Mihály szemében nem fog annyit érni, mint ha ő és barátai fogják kiállítani valakinek a bizonyítványt. Lehet, hogy ezután a Zsilinszky logikája szerint a tudományos akadémia dolgait a parlament, a Petőfi társaságét pedig valamelyik sportklub fogja intézni.

Demokrata igazság. „A vallás magánügy“ a szocialisták szájában Berlinben épügy, mint nálunk. Valóságban azonban a dolog nem így van. Bizonyítja ezt egy berlini eset. Bizonyos német tiszthez, kinek le-gényisége mind egy szálig Berlinből származott, egy katona a következő kéressel járult: „Szüleim engem nem kereszteltettek meg és szocialistának neveltek. Meg is há-

— Talán azt beszéltek, hogy beperelt az öreg nagyságos ur, kérdezte a leány, mint a remegő madárka.

— No az ugyan nem perel többé. Legfeljebb az örökösök.

— Mi történt, az ég szerelmére, mi történt Sári néni?

— Tökéletlen vagy leány! 'Iszen halottad már.

— Bizony, semmit sem hallottam.

— Nem hallottátok? A vén zsupori felfordult. Annyit se' szólott, hogy na! Felfordult — és meghalt.

— Szegény, jó nagyságos ur. Áldja meg az Isten!

— Kité?

— Az öreg nagyságos urat. 'Iszen velünk olyan jót tett...

— Mit tett?

— Hát eladta azt a kis dülő földeket. És megengedte, hogy esendesen, lassan kifizethessük. Édes apám olyan boldog, hogy most már a miénk. Kis házikót építünk reá. Aztán a magunkéban lakunk. — Ugy bizony Sári néni. A magunkéban!

A vén holló, a száz ránczu vén banya rávetette a bájos leánykára ördögi tekintetét.

Hát persze... persze... Ahol jány van a házban... ott könnyen boldogulhatnak, csak akarni kell.

A leányka nem érti e pillanatban a vén holló célzását. Még sejteni se sejtí szurását...

— Ne tagadd Rózsi, az öreg boldog volt, ha megsimogathatt.

A száz ránczu asszony látható élvezettel gyönyörködik a leány elpirulásában. 'Iszen az ártatlan szüzi lelkek még a szó hangzására is elpirulnak. Ugy gyönyörködött ez a vén banya... Mint a kígyó kiszemelt áldozataiban. Mint a macska, mikor az egeret a két első lába között szorongatja, mielőtt beleharapna a torkába...

De a leány kipirult arca egyszerre fehérebb lesz, mint a lilium. Bájos, kék szemében az ártatlanság tüze gyul ki. Szavában az önértet ereje cseng.

— Sose láttam a nagyságos urat. Egész életemben sem láttam. Ezt tudja meg Sári néni. Ezt jegyezze meg jól Sári néni... Különben az Isten veri meg a száját, a lelkét.

A vén holló meghőkölt. De a macska ravasz-ságával huzódik vissza kiszemelt áldozatától.

— Hát nem is ezt akartam mondani. Mit is akartam mondani? Igen! Azt akarom mondani, hogy hát — nincs végrendelet.

— Mit tartozik az mi reánk, én eám?

— 'Iszen mindig azt hirdette a vén zsupori, hogy életében senkinek semmit. Halála után mindent... *jótekonycélra.*

— Ez se' tartozik reánk.

— Uhm! Büszke kis babatündér! De hát innen kipusztultok ám.

— Mondom, hogy elmegyünk a magunkéba...

— De kérdések kérdése! sziszegte a vén banya. Irás nincs!

— Irás? Suttogja a leány. Irás! kell-e ott irás, ahol a jó Isten tanuskodik.

A vén holló meg élvezettel mosolygott. De még milyen élvezettel kéjelgett a leány tündésében. De azért hozzá simult... Ránczos, barna kezével meg akarja simogatni a babatündér halvány arcát.

A leány pedig elfordul. Tiszta kék szemébe gyült fellegeppből kibukik egy nagy könny. Az első, a legelső nagy, égető könny, melyet e bus földön, e rossz emberek közt az ártatlan, liliumfehér lelkeknek is elsrniok kell...

* * *

Az öreg nagyságos urat pedig eltemették. Végrendelet csakugyan nem maradt. De maradtak ám örökösök. Nevető örökösök. Akik alig várták, hogy szétszedjék azt a hatalmas birtokot. A legeslegutolsó szalmaszálat is. Szétszedjék, széttejjék. Ha életében nem adott... elviszik most, halála után. Boldog nevetéssel, jó kedvvel és bőséggel...

A kis földet is el akarják kezelni a kerülőtől. Irás csakugyan nincs. Tanu sincs. Csak a jó Isten. A jó Isten meg nem avatkozik már ma a szegény ember perébe, sziszegte itt is, ott is — a vén holló.

És már-már eldől a kis ház sorsa. Már már azt is szétszedik, magukhoz kaparintják a nevető örökösök.

Miért előnyös a FÖGEL-féle pörkölt kávé használata? **Mert**

nem füstöli lakását; nem vesződik a pörköléssel; minden perczen friss pörkölést vehet.

Mindamellott 25%-ot megtakaríthatnak mindazon vevők, kik pörkölt kávéét vesznek mert annyi bepörköldik a házi pörkölésnél!

Kérem próbavételét, melyből meggyőződhet.

Utazási különlegességek

Ragályinál, Szatmár, Deák-tér 8, (Gillyén-ház). Telefon-sz. 296.

zasodtam már, de mint demokrata, csak polgárilag kelhettem egybe feleségemmel. Most már szabad vagyok, itt a katonáéknál nem parancsol már nekem a demokrata vezetőség, miért is kérem, kegyeskedjék engem az ünnepekre hazaengedni, hogy megkeresztelkedjem és feleségemmel törvényesen egybekelhessek. A tiszt teljesítette a katonai kérését, de ugyanakkor még tizenketten jelentkeztek, kik hasonló sorsban voltak. Az emberséges tiszt persze megengedte mind a tizenháromnak, hogy rendbehozzák ügyüket. Ime, Berlinben is, meg mindenütt e föld kerekén demokrataéknál ilyen magánügy a vallás!

Kik csinálják az antiszemitizmust?

A kultuszvita során a képviselőházban szükséges kijelentés hangzott el Zichy János gróf részéről: ennek az országnak kulturája keresztény alapon nyugszik, az ország léte főleg tehát veszedelemben, ha minden vonalon vissza nem verjük azt a romboló, destructív irányzatot, a mely épen a keresztény princípiumok és világnézet megdöntésére vállalkozott.

A miniszter határozott, nyílt és egyenes állásfoglalása az országgyűlés és az egész ország helyesléssel találkozott. Am az a radikális elem, a mely erkölcs- és tekintély-pusztító hadjáratra szövetkezett, a fölnyílt szemeket továbbra is bekötni akarja s egyben éket akar verni a miniszter éleslátású kijelentésére összeforrt készülő keresztény és pozitív hitű elemek közé. Széttagolni, egymás ellen föllingerelni, sőt egymással viszálykodó harcra bonyolítani akarja a keresztény felekezeteket.

Nem a congregatiókról van itt szó, de erről a keresztény elemek közt fölszítandó harczról. Nehogy összefogjon az egész kereszténység az ellen a felekezeten erkölcsstan és nihilista világnézet ellen, a zsidóság elhatalmasodása és a socialdemokrata nemzetköziség ellen, a mely

ezt az országot állami, nemzeti és kulturális létalapjaiban támadja meg. Detronizálni akarják — nem a katholicismust, de Krisztust; nem az egyházat, a jezsuitákat, meg a congregatiókat gyűlölik, de a kereszténységet.

Ezért üznek oly perfid játékokat a keresztény világnézet vallóival. Rosszakaratu, tudatos befeketítéssel, a gyanúsítás és gúny fegyverével támadják tehát — a congregatiót, a mely hogy nem a Galilei-Kör rombolóit neveli, de a jellemes keresztényeket: az minden gondolkodó előtt világos volt Apponyi hitvalló kijelentése előtt is.

És ezt a hamis, gonosz és aljas czélatot látnunk kell világosan, nehogy bekövetkezzék a keresztény felekezetek közt az a pusztító harcz, a melynek üszkét a leggaládabb módon vetik el mostanában mindenütt, a társadalomban, sajtóban, országgyűlésen.

Nem szétszakadni, de egyesülni; nem egymás ellen, de együttesen küzdeni, egy csatornába állni kell most az egész magyar kereszténységnek. A rövidlátás átka meg ne fogja, de a tömörülés szükségességét érezze át az egész magyar kereszténység.

Ezt épen itt Szatmáron kell hangoztatnunk, a melynek képviselője, Kelemen Samu oly gonosz czélzattal szólalt föl — ismételjük: nem a congregatiók ellen, de igazában minden pozitív hit és a kereszténység ellen.

Fölháborító ez a képviselőházi szereplése. Mert beszédében arculütötte nemcsak katolikus választóit, de a protestánsokat, sőt a pozitív hitű zsidókat is.

E város választóközönsége kell, hogy képviselőjének vakmerő támadását a keresztény életnézet, a pozitív vallásos hit és krisztusi erkölcs ellen, összeforvra, a legnagyobb megbotrányozással visszautasítsa és elítélje. Ugyanoly méltósággal, a minővel Apponyi, ugyanoly határozottsággal, a minővel Rakovszky tette a képviselőházban.

Mert mindnyájunk legszentebb érzelmeink gázolt végig sáros lábbal; mert mindnyájunk

bőröndök casettákból. Halászlai cikkek: valódi angol horgok és selyem spárgák. Teljes tennis felszerelés. Rakettek, azok javítása és teljes hurozása, labdák, prések, szél és középhálók. Tavasz gyermekjátékok, kerti butor, hinták, függő ágyak. Vivó felszerelések, stb. stb.

positív hitét támadta meg gúnyos lekicsinyléssel Kelemen Samu.

Kérdezzük:

— Kik csinálják az antiszemitizmust?

Hogy pedig pusztán öncsinálta veszedelem, és mesterséges mumus az a befeketített congregatio, erről is valamit.

Rettenetes jerichói lármát csapnak manapság országszerte a Mária kongregáció ellen. Elnevezik azt a sötétség hirdetőjének, a buitis iskolájának, a klerikalizmus védvárának, a fanatizmus kohójának, a vallási gyűlölet legerősebb harcosának. Ebben a lármába tele torokkal bekeklített Szatmár városának nemes képviselője is úgy, hogy lármájára felszisszent az egész ország katolikusága. S vajjon miért e láрма? Vétett ellenük a kongregáció? Tudják ezek a hivatatlan prókátorok és azok a mindentudó zsidó ujságírók, mi az a kongregáció? Si tacuisses...! Mi hát a Kongregáció? A kongregáció nem titkos társulat, nem néphutító intézmény, nem a vallási gyűlölet szítója. Ússük csak fel a Kelemen Samu által idézett Kalauz 18. oldalát és olvassuk, mi a Kongregáció célja. „A kongregáció legelső teendője az Istenanyát megillető tiszteletet előmozdítani. A kongregációban arra oktatják a tagokat, hogyan kell Szűz Máriát kiválóan tisztelni, hogy így a szép szeretet és istenfélelem s ismeret Anyjának vezetése mellett a keresztény kath. tökéletesség tetőpontjára jussanak és üdvözöljenek”. Később pedig a 21. lapon így szól a Kalauz: „Az említett közvetlen és végső czélt a kongregáció apostolkodva igyekszik elérni, vagyis másokat is törekszik a Mária-kultuszhoz megnyerni és annak révén a keresztény kath. élet tökéletességére vezérelni. Ezt jelenti az önfeláldozó imádság ezen része is...! „Azon leszek, hogy neked (Szűz anyámnak) mindenki híven szolgáljon... Szóval a kongregáció a hitvallók és apostolok iskolája, hol megtanuljuk először: hogyan kell Szűz Máriát tisztelni s követni; másodsor: a Máriakultusz révén megtanuljuk, hogyan kell tökéletes kath. életet élni, bármily körülmények közé jussunk is; harmadszor: begyakoroljuk az apostolkodás mesterségét”. (Kalauz 23. old.)

Hogy mily eszközökkel törekszik a kongregáció ezen czélját elérni, azt szintén a Kalauz 92. oldalán olvashatjuk: „Határozott napon gyűlést tartanak. Meghallgatják a prézes előadását. Jó könyveket olvasnak. Imádság, ének és más gyakorlatokkal ápolják magukban a boldogságos szent Szűz iránti tiszteletüket. Ezenkívül lelkigyakorlatokat végeznek. Többször közösen járulnak a szentségekhez.”

Ezen eszközöknek állhatatos fölhasználása meg s hozza a kívánt jó gyümölcsöket. A kongregáció tiszta erkölcsű, szilárd jellemű, munkakedvelő ifjakat és hajadonokat, férfiakat és nőket, családapákat és családanyákat, lelkiismeretes, ker. kath. polgárokat nevel az egyháznak és hazának.

Nem a kongregációk keblén nevelkedtek hajdan Apponyi Gáspár és Apponyi Balázs grófok? Nem a kongregáció gyermekei voltak-e Eszterházy Miklós és Eszterházy Pál herczeg? Nem Mária gyermekének vallotta-e magát Koháry István gróf, Szelepcsényi, Drugeth, Draskovics? Nem Máriának hős leventéje volt-e az örök ideál: II. Rákóczi Ferencz?

Nem nevelés dolog-e, hogy egy magát okosnak tartó honatya, Kelemen Samu, egy ily nemes gyümölcsöket, szilárd jellemeket, tiszta erkölcsű hazafiakat termő, háromszázados intézmény ellen kirohan, azt leszólja és a gúny tárgyává iparkodik tenni?

De Istennek szeme sokszor legtöbbször akkor nyílik ki, ujját akkor mutatja meg, mikor az emberek nem is gondolják...

Egy kalendáriumba akad a bíróság. Ebbe a kalendáriumba az öreg nagyságos ur a maga reszkető kezeivel írta be:

— A dülöföld már nem az enyém. Az utolsó rész is kifizetve. Datum.

* * *

A dülöföldön meg felépült már az egyszerű, de kedves kis ház. A babatündérből királyné fejlődött. Gyönyörűségesen kifejtett rózsák. A virágok királynéja.

Mikor az örvendetes hirt meghallotta a kerülő család, boldogságuk határtalan volt. A szegénynek mégis csak van egy pártfogója. Az Isten egyedül pártolja...

De a jó hirt nem a vén holló hozta. Oh annak jó hire nincs. Az ő száz ránciból csak szuró tövis hull.

Feléje se' jött az új tűzhelynek. Csak járta-járta a sort tovább. És ördögi lelke, kelepelő nyelve mondogatta... mondogatja:

— Hát persze... persze. Ahol jány van a házban, ott könnyen boldogulhatunk. Csak akarni kell...

* * *

A város temetőjében, egy sokáig elhanyagolt, dudvafüvel benőtt sir felett hatalmas márványoszlop áll. Az oszlopot még az öreg

nagyságos ur emeltette. Márványlapjába vésette apja, anyja nevét, születési évét. És elhalálása idejét. A maga-maga nevét is bevéslette. Azt is, hogy mikor született.

Csak halálának évszáma hiányzott. Azt majd bevéselik örökösei.

De az örökösök éveken keresztül nem is látták a sirt. És nem is gondolnak a halálzási évek megjelölésével.

Az örökösök egymásra tolják. Végezzék az, aki legtöbbet örökölt.

De 'Iszen, eleget egyik sem örökölt.

... Egy ősz ember, a kerülőre ismerünk — vési most be a halálzási évszámot. A sirt pedig a lanka babatündére, most már egy boldog kis tűzhely királynéja ülteti tele virágokkal.

— 'Iszen az öreg nagyságos ur olyan jó volt. Eladta a dülö földet nekünk. Megengedte, hogy csendesen, részletesen *letörlesztessük*. És ami fő: be is jegyezte a vételárnak kifizetését. Igazán, milyen jó ember volt. Az örökösöknek hírül adják, hogy már be van véste a halálzási évszám az öreg sirkövébe. A vén kerülő véste be.

Es az örökösök nevetnek: — Milyen *nai* ember az a vén kerülő. Hát ki kérte rá?

Es ugy mosolyognak, de oly józüen mosolyognak... a nevető örökösök.

Kávét

legjobbat és legolcsóbban beszerezhetünk

Benkő Sándor

kávékereskedőnél Szatmár, Kazinczi-utca 16. „MOKKA” keverék czégem különlegessége. 1 klgr. 4-40 korona. Villany erővel pörköltve.

Nem ily efemér értékű, héber vallású egyén van hivatalosan pálcázva törni a kongregáció felett, amelynek szel'émét is fölfogni egyáltalán képtelen.

Megrettent a képviselő ur, midőn a Kalauzban olvasta, hogy a Jezus-társaság mellett ott találjuk mindenütt harcias természetű gyermekét, a kongregációt. No ne ijedjen meg a képviselő ur, csákányokkal, furkós botokkal nem megyünk azért neki. Hogy mit értünk mi, katolikusok, harcoló egyház alatt, megmondhatja már a katolikus iskolás gyermek is az okos Kelemen Samunak. Nem csak a kongregánista, hanem minden katolikus harcoló tagja a harcoló egyháznak és végig vivja azt a harcot, amely a gonosz lélek ellen folyik, mely az élettel kezdődik és a halállal végződik.

De más nehézsége is van még Kelemen Samunak. Ugy látszik, szégyenpir lepte el orcáját, midőn egy kongregánistának életrajzában olvasta ezen életelvet: „Malo mori, quam foedari“. Inkább meghalok, mintsem a tisztaság ellen vétsek! Ilyet ő még nem hallott. De hát ma már nem állja a költő szava: Minden országnak támasza, talpköve a tiszta erkölcs, mely ha elvész, Róma ledől, rabigába görnyed? Nem elismerésre méltó dolog, hogy még a XX. században is akadnak tiszta erkölcsű ifjak? Ugy látszik, örömet és gyönyörét leli a képviselő ur az ifjúság erkölcstelenségén, korhelységén, különben nem beszélne ily frivol módon a tiszta erkölcsű ifjuról? Vajjon a romlott vagy a ronlatlan ifjútól várhatja-e a haza a jövőben boldogulását?

Midőn kifogásolja egy kongregánistának engedelmisségét előljárójával szemben, úgy látszik, azokat szeretné eszményképül az ifjúság szeme elé állítani, akik minden egyházi és világi tekintélyt elvetnek, lábbal tipornak, azokat, akik minden parancsot renitenciával fogadnak. Biztos lehet a tisztelt képviselő ur, hogy az ifjúság, amely gyermekkorában nem adja meg szüleinek, előljáróinak a kellő tiszteletet, későbbi életében majd fellázad a törvényes uralkodók s hatóságok ellen.

Alaptalan és igaztalan támadás volt a Kelemen Samué, amely csak azt eredményezi, hogy az ily kirohanások csak új és új harcosokat csoportosítanak a congregatiók szüzmáriás lobogója alá.

Vajha Szatmár kath. intelligenciája megértene az idők szavát és azzal felelné izraelita képviselőjének, hogy minél előbb minél életrevalóbb kongregációt létesítene!

Nemzeti veszedelem.

Budapest, 1911. május 29.

(N. E. (r.) A fűzfa nem áll ellen a szélviharnak. Hajlik még a legkisebb fuvallomra is. Ha csak a villám bele nem üt, vagy a cigányok ki nem égetik, nem is török derékban ketté.

Az akác már tömörebb, de a talajra ez sem kényes, buján tenyész és az idő viszontagságait fel sem veszi.

Nem így a tölgy. Erős, fenséges, daczol a viharral, török, de nem hajlik s már növéssével is bámulatot kelt.

A magyar közélet homokbuczkáin buján tenyésző fűzesben és akáczerdőben Tisza István gróftól eddig tölgynek hittem. Magasan kiemelkedik az átlagpolitikusok közül. Azt hittem, hogy minden szava arany és minden mondatából tudományos meggyőződés esőpög.

A kultuszárca vitája során mondott parlamenti beszéde két irányban ütött presztízsen csorbát. Az egyik az, hogy nem követett határozott, egyenes, semmi mellétekintetet nem ismerő magatartást, hanem a parlamenti blokkok mindegyikének tetszeni akart, mindegyikkel kaczerkodott, mindegyikhez fűzfa módjára hajladozott és ezáltal olesó babért aratott.

A másik, amiről voltaképpen szólni kívánok: a szabadkőműves ég kérdése.

Szóról szóra ezeket mondotta:

„En nem vagyok szabadkőműves, nem is igyekeztem ennek a mozgalomnak a titkaiba belehatolni, de azért egyet tudok: tudom azt külföldi és hazai példákhoz, hogy a szabadkőművesség magában véve nem azonosítható sem az atheizmussal, sem a materiálizmussal, sem a hazaellenességgel.“ Majd így folytatja:

„Ma még, addig, amíg nincs konstatálva, hogy a magyar szabadkőművesség tényleg átalakult egy ultraradikális szektává, amíg nincs bebizonyítva, hogy a szabadkőművesség beáll Kanonenfuternek ezeknek az ultraradikális uraknak a hátamögé, addig nem szabad azonosítanunk a szabadkőművességet ezekkel az ultraradikális törekvésekkel és nem szabad felelnünk ezeknek az ultraradikális uraknak.“

Amilyen jóleső érzélemmel konstatálom, hogy Tisza István gróf nem szabadkőműves, annyira esodálkozom azon, hogy az ország színe előtt hozzászól egy kérdéshez, amelynek titkaiba bevallottan még csak nem is igyekezett behatolni.

Azt értem, hogy a parlament ennek dacára helyesel. Utóvégre egyes jogi kérdésekben Szilágyi Dezső is mondott képtelenségeket és a képviselőházban mégis nagy sikert aratott, amint ezt Zsögöd Benő egyetemi professor érdekesen megírta és előadta. De legalább Szilágyi Dezső nem vallotta be, hogy a jognak ahhoz a terepéhez nem ért. Tisza István gróf ellenben bevallja, hogy a szabadkőművesség kérdéséhez nem ért, de afelett helyes kritikát gyakorol és a parlament mégis helyesel.

Mennyire nem ismeri Tisza István gróf a magyarországi szabadkőművességet, azt ha nem mondta volna is, elárulja mindjárt az idézett második mondatban. Azt mondja, hogy nincs konstatálva, hogy a magyarországi szabadkőművesség ultraradikális szektává átalakult volna. Ugy látszik, hogy Tisza István gróf ezt még nem konstatálta és azt hiszi, hogy konstatálva csak az van, amit ő konstatál. Azok, akik a szabadkőművességet ismerik, nagyon jól tudják és már évek óta konstatálják, hogy a magyarországi szabadkőművességet az ultraradikális irány kerítette hatalmába, ez az irányzat vezet, ez az irány uralkodik, amely irány a jótékonyt és a szabadkőműves szövetség mellékes céljának tekinti és főcélképpen a radikális politikát üzi.

A szavak nem fontosak, lehet úgy is mondani, hogy radikális politika helyett progresszív politikát üznek szemben a konzervatívokkal, kiket karitatív testvéreknek is neveznek.

Azt mondják az ultraradikális szabadkőművesek, hogy a jótékonyt asszonyok által is szépen és teljesen elintézhető. A jótékonyt akezió ma már nem elégítheti ki a komoly, meglett férfiak szabadkőműves ambícióit. A szabadkőművesség legyen harcoló társaság, verekedő, sebet osztó, sebet kapó, a népjogokért a szabadságért, az éltető levegőért bátran birkozó.

„A lány szívü, a nőies, a siránkozó szabadkőművesség helyébe a keménylelkü, bátor szabadkőművesség lépett és már nem lehet visszatérni a jámbor, kenetes, bibliás korszakba.“ (Progressio, 1911. febr. 1.)

A szabadkőművesség tehát már az ultraradikális irányban halad és nem lehet visszatérni sem a jótékonykodó, karitatív, sem a nőies, kenetes, bibliás korszakba.

Ez az az ultraradikális szabadkőművesség, amelynek már Sándor Pál működése sem elég radikális, amelynek köréből már Sándor Pál is kilépni kényszerült, hogy helyét Jászi Oszkárral töltsék be, aki a Martinovics pá-

holyban 1911. február 3-án tartott mester-székfoglalójában a magyarságnak, a magyarság egyik oszlopának, a Budapesti Hirlapnak és lánglelkü főszerkesztőjének nyílt hadat üzen. Még a magyar történelemnek a radikális demokracia szempontjai szerint való átalakítására hivatott bizottságot is megszervezte.

Ez a radikális irány hálóját most a magyar tanító- és tanárvilág meghódítására vetette ki. Ez a radikális irány a sajtón kívül a tanítókat és tanárokat tartja a legjobb, legalkalmasabb eszmetérjesztőknek. Azt mondják, hogy a tanítók és tanárok száma legalább is 40.000-re tehető. Eddig 2-300 között voltak szabadkőművesek, de ha megnyitják előttük a világozság kapuit, lehet belőlük 2-3000 radikális testvért nyerni! Azt mondják a radikális szabadkőművesek, hogy a tanítóknak, tanároknak műveltségük megvan, a társadalom és a ha almasok nyomása és a méltatlan anyagi és szellemi elbánás miatt elégedetlenségben sincs hiány. Csak tervszerűen és öntudatosan meg kell őket közelíteni, igen bő aratása volna pár évi felvilágosító munka után a szabadkőművességnek.

Ha valaki ezt a radikális szabadkőműves irányt nem ismeri, akkor nem tudja megérteni azt a felforgató mozgalmat, amit a tanítók között a Tanítók Szabad Egyesülete, a tanárok között pedig az ultraradikális szabadkőműves tanárok szítanak.

A multból vett példák nem alkalmasok a szabadkőművesség hazafiságának bizonyítására, mert ma a radikális szabadkőművességnek a hazafisághoz semmi köze. Az abszolút korszakban a hazafiak a páholyokba menekültek, de ma már a szabadkőművesség a hazafiság terén a lecsuszamlások harmadkorát éli.

A külföldi, a germán és angolszász példákra való hivatkozás sem találó, mert a germán és angolszász szabadkőművesség a magyarországi és általában a román szabadkőművességgel minden összeköttetést megszakított és már a brüsszeli kongresszusról is tüntetőleg távol maradt.

A magyarországi radikális, progresszív szabadkőművesség nem a hazafiságot, hanem a lehető legnagyobb emberi boldogságot, nem a sajátos nemzetit, hanem az általános emberit hirdeti, vagyis azt tanítja, hogy a haza ott van, ahol a lehető legjobban jól lehet lakni és a lehető legjobban jól lakottak összegyűlnek. Nincs Isten, nincs vallás, nincs haza a radikális progresszív szabadkőművesség tanítása szerint, hanem csak anyag és idegfolyamat. Az egyetemen lejáródott Pikler-féle jogbölelelet szivódott be a radikális, progresszív szabadkőművesség gondolatvilágába a Martinovics páholyon és Jászi Oszkárékon keresztül és már ott megsemmisített minden vallásos, hazafias és nemzeti érzést.

Lehet, hogy Tisza István gróf mindezeket nem tudja, vagy politikai okokból tudni nem akarja, de ez már így van és ha a hatalmasok politikai okokból ezek előtt a tények előtt szemet hunynak, vagy szemet hunyai kénytelenek, annál inkább pusztít az ultraradikalizmus, a nemzeti veszedelem.

Makóczy Géza papi és polgári szabó

Szatmár, Eötvös-utca 4/a. sz.

Ajánlja a főt. lelkész urak szíves figyelmébe modern szabó-műhelyét, hol is mindennemű reverendák és papi öltönyök a legnagyobb pontossággal, jutányos árák mellett készülnek.

Tisztelettel

Makóczy Géza, papi- és polgári-szabó.

Pártoljuk

a hazai ipart!

Minden magyar ember szent kötelessége a hazai ipar pártolása.

KEPES SÁNDOR

Első Magyar Andesit Sirkögyarában SZINÉRVÁRALJÁN

csak hazai termékeket dolgoznak fel.

A legkifogástalanabb kivitelben készíti a legkülönbözőbb alakú pyramisokat, obeliszkeket, keresztteket, emléktáblákat, sírfeleket, mezei keresztteket, kápolnákat, mauzoleumokat stb.

MODERN BERENDEZÉSŰ GÉPTEREM A CSISZOLÁS RÉSZÉRE.

Fiók-üzlet: Szatmár, Attila-u. 4.

≡ NAPI TÉMAK, ≡ ÖRÖK PROBLÉMÁK

Írja: HARSÁNYI KÁLMÁN.

A TÖRTÉNELMI MŰVÉSZETRŐL.

IV. — JELMEZ ÉS KULISSZA. — Való-igaz művészi érzék nélkül képtelen bárki is egy darab történelmet megjeleníteni, s ha netalán mégis ily irányban készítenék alkotásra rosz mérlegre vetett ambíciói: csupán a típusokig jutna el, vagy a mi még könnyebb, még olcsóbb és még rosszabb: csupán kétségbeesetten merevül viselt jelmezekbe bujtaná a gót várkastély, vagy a faviskós Suburra kulisszái közé képzelte ősfígurat. Az öröktől fogva való Polichinel-lokat, Fracassokat és az egész vásári bábszínházat. A jelmez és a kulissza olcsó és könnyen hozzáférhető; egy regényes képzeletű szabólegény meg egy félbemaradt festőnövendék már elég a megteremtéséhez a valóságban és egy közepes írócska elég a megteremtéséhez papíron. És lehet ez a jelmez és kulissza a legnagyobb arányú varrótű- és ecsetkezelő-műhelyből kikerülve bármily megkapóan nagyszerű: mindenkor csak jelmez és kulissza marad. Talán éppen megkapó nagyszerűsége, színompájája és ragyogása miatt, mely csupa-csupa feszes ünnepiesség, az élet közvetlensége, melegsége nélkül. Az élet mindenkor közvetlen, mindenkor meleg. Csak néha tetszik olyannak, mintha feszes és ünnepies volna.

A romantikának is megvoltak a maga lángelméi, a kik belemarkoltak a történelembe, de megjelenítése dolgában mégis hazug, agyonstilizált, hogy ne mondjam silányul művésziellen minden történelmi tárgyú drámája, regénye, festménye. Ki ismerné el Lucrèce Borgia alakjait a renaissance megpatinált lelkeinek? Vagy éppen annak, a mi egyenesen a történelmi levegőjének eleven visszavarázsolása, vagyis történelmi értelemben az elképzelhető legművészebb megjelenítés: az egyéniségek küzdelmének, megalkuvásának vagy rokonszenvének ábrázolása a lelkekre ható korszellemmel? Kít csapna meg az élet levegője Alfred de Vigny nagyhangú előszóval a történelmi regény legtekélyesebb példájával hirdett Cinq-Marsának pedánsul pontos óriási adathalmazában, ahol még elvétve is alig akad az ember természetes közvetlenséggel folyó párbeszédre? És a festők? A Piloty és nagynevű magyar követőik, a kiknek képzeletében a történelem minden egyes jelenete parádés fölvonulása csupán a korhű, de nem korhűen viselt jelmezeknek? A romantika művészetében a szavak és színek pompája, a fény és árnyék örökös szembeállításának kiszámítottasága és a mindenkor dekoratív elhelyezés ölte meg a történelmi valóságot. Nem a tudományost, hanem a művészt. És ez kétségtelenül megbocsáthatatlan bűne. Nem azért, mivel meg sem tudta közelíteni a valóságot, hanem azért, mert a félrevezetés hazug útján törekedett rá. A romantika nem ismerte föl tisztán, hogy miből szabad nagyot markolnia, vagy a mi még valószínűbb: keveselte, a miből szabad lett volna. Nem a történelmi lelkesítette alkotásra, mikor a múltból választotta tárgyát, hanem az a hazug retorikai fogás, hogy a jelen szürke, a múlt pedig csupa ragyogó parádé. Mennyivel öntudatosabb volt a Cinquecento művészi fölfogása, mely teljességgel tisztában lévén azzal, hogy a történelmi valósághoz semmi érzék esincsen: egyszerűen nem is törekedett rá és nem igyekezett biblikus tárgyú képeire, az igaz megjelenítésre való képtelenségének tudatában jeruzsálemi kulisszákat és jeruzsálemi jelmezeket festeni, hanem csodálnivalóan naiv egyszerűséggel a saját korának architektónikus hátterével, a maga korának infulás püspökeivel és csuhás barátaival festette meg a Madonnáit! Nem volt történelmi érzéke. De nem is hirdette,

hogy van. És így nem is bonyolódott bele azokba a színes hazugságokba, a melyek a romantikus művészetben gyönyörködő közönség előtt mesék és álomképek sorozatává alacsonyították le az emberiség küzdelmes multját.

Ilyen értelemben még talán az lett volna a leghelyesebb út a romantika korában, a mit Vigny gondolt, de sem ő, sem más nem tudta megvalósítani a gondolatát. Nem az elmélete volt fonák, hanem az alkalmazása. Művésziellen túltengése az adatoknak. Összehordása minden összehöngészhető törmeléknek, de alig is több annál. Múzeum, nem pedig élet. Adatok csoportja, nem egy darab újra meglevénített történelem. Olyanforma alkotás, mint hogy ha valaki a boncoló kamara szétdarabolt holttestéből tákolna össze úgy a hogy valamelyes emberformát. Tüstént ráismerek fajomnak egy példányára, de nem láthatok benne holttnál egyebet. — Mintha múmia előtt állanék. Látom az arcát, az izmait, de nem hallom az eleven szavát. Mert a mit Vigny mondat vele, az nem az ő szava, csak annak az ismétlése, a mi a múmia-pólya göngyöletére van hieroglifálva. A történetírás szava ez, a pusztá adat, nem az élet, nem a visszalevénített lélek és test szava. Jósika sem művész ilyen értelemben. Az ő regényei is csak a lapokra szeldelt történelmi kézikönyvek, vagy legjobb esetben a szétdarabolt krónikák erőszakos belegyömöszölése az emberiség nagy Pancsatantrájának milliomodik változatába.

V. — A MŰVÉSZ-TÖRTÉNETÍRÓ. —

A művész a történelmi tanulmányozásában a történelemnek éppen arra a szakára vet a legkevésbé ügyet, a melyet a közfelfogás, az iskolák és egyetemek, a jó ég tudja miféle hagyományok alapján a legfontosabbnak tartanak: a politikai történelemre. Neki, ismétlem, teljes tudattal vagy öntudatlanul egyaránt a történelmi levegő után kell kutatnia, s ennek a levegőnek a politikai történelem nemcsak gyér, de határozottan hamis forrása is. A háborúk, hódítások, békekötések, győzelmek és vereségek följegyzése a történelmi levegőnek még csak igen csekélyke alkotóelemét foglalja magában. A nagy tettek és nagy bűnök följegyzése az apró jellemfoltocskák és apró erények följegyzése nélkül pedig hamis képet nyújt azokról a hírességekről, a kiket a politikai történelem méltóknak ítél a megörökítésre. A politikai történelemnek nincsen is egész emberre szüksége, csupán az egyes emberek nagy kvalitásainak fölemlítésére. És ezek a nagy kvalitások vezetnek azután a nagy optikai csalódásokra. Ha csupán nagy kvalitásait szemlélhetem, nagyobbban látom az embert, mint a minő valóban volt. Távobabb esik tőlem és nem értem meg. Azért hamis a politikai történelem és azért hamis minden művészi alkotás is, mely kézikönyvei után indul, mert nem fozza le emberekké az optikai csalódás óriáisait. Rengeteg bizonyosságot kellett összehordani, míg megingott az emberek hitében az a meggyőződés, hogy a régibb „daliás“ idők emberei még testi értelemben is nagyobbak voltak a mai embereknél. Vérték, páncélingek és sisakok kellek hozzá bizonyítékokul, hogy a közfelfogás ne lásson a kereszties hadak lovagjaiban még Nagy Frigyes válogatott granátosainál is nagyobb természetű daliákat. A nagy tettek följegyzésével járó optikai csalódás olyannyira félrevezette az embereket, hogy még az egész klasszikus ókor legjózanabb elméje, Pythagoras is tudományos számításal állapította meg Herakles emberfölötti nagyságát az elisi Pisa versenyterének a többi versenyter nagyságával való egybevetéséből. Az előbbi ugyan Herakles mérte volna ki lábbal, s az jóval nagyobb, bárha százszázalékosan a hossza valamennyinek. Az arány, az ő állítólagos lábahossza (a pályapálya századrésze) és a másé között, valamint a lábahossz aránya az egész

testéhez arra vezette Pythagorast, hogy Herakles természetének magasságát a mi mértékegységünk szerint negyedfél méterben állapítsa meg. A lelki nagyság efféle adatai még könnyebben megtéveszthetik még a modernebb gondolkozókat is, mivel a politikai történelemben könnyebb rá bizonyosságot, mint cáfolatot találni. A ki a sorok közé nem lát, bizony csak a félístenek és félördögök hosszú sorát olvassa ki belőle. A művész nagy emberlátó. Nem volna művész, ha nem volna emberlátáshoz való szeme. Azért e félísteneknek és félördögöknek emberekké való lefokozása vagy fölemelése könnyű munka neki. Nem is azért nem tulajdonít nagyobb értéket a politikai történelemnek, mintha őt is megtéveszthetné, hanem azért szorítja lejjebb a történelmi szakok értékelésekor, mivel kevés hasznát veheti. Az összes segédtudományok mindenike külön-külön többet ér a szemében. Mert mindenikben külön-külön több a történelmi levegő, mint a politikai történelemben. És ha régészeti tanulmányokat folytat, ha jól átérti a viseletek történetét, ha belekóstol a heraldikába, éremtanba és mélyére lát a földrajz, etnográfia, folklóre és művészet-történelem tanulságainak: már előtte van a történelmi levegő a maga egészében. A maga egészében, de mozdulatlanul. Még csak az hiányzik belőle, a mi megörvényli és meghullámztatja: a lelke, ha szabad így neveznem a hit és kételkedés, az eszmék, tévedések, túlzások, elernyedések, babonák, anekdoták, divatos szólások, jelszavak, ápolit és megcsúfolt hagyományok, tervezetések, álmok, reformok, kipattanó szikrák és futó tüzek kincses okmánytárát, az irodalmat. Az egykorú irodalmat. A multnak eleven szavát, csevegését, haragos indulatát, bösz kifakadásait, vészkiáltásait, keservét, báját, örömet, dicsőségét, erkölcsét, álszemérmét és tombolásait.

A mozgó, az eleven, az aktíve ható és mindentíve beszivárgó történelmi levegő az elmúlt életnek egykorú alkotásaiban, az egykorúaknak eleven szavában van. És sokkal inkább a múlt divatosban, mint örökké fennmaradó alkotásaiban. Az Izdubár-ének töredékeit olvasva jobban belelátunk az asszír lelkekbe, mint ha III. Assurnasirpal és II. Salmanassar hadviselésének a legpontosabban összeállított időrendjét tanulmányozzuk. Nehány egyiptomi orvosnak a gyógyítás mikéntjéről folytatott vitáját őrző papyruslap többet értet beg velünk Mizraim életéből, mint mind a harminc dinasztia külső-belső háborúi összevéve. Pico della Mirandolának a boszorkányokról írott könyve, minden hajmeresztő ostobasága mellett is bölcsőbb vezetőnk az alkonyuló középkor és deregő renaissance lelki életében, mint a birodalmak terjeszkedésének és összeomlásának leg tudományosabban oknyomozó történelme. És míg Cellini — öntudatlanul bár, de éppen azért oly igaz valósággal — minden sorát megfűröszi a renaissance mozgó, hullámozó, örvénylő levegőjében: a saját maga tiszta lehelletében, a mint a könyve fölé hajolva ír, — a Sforzák, Malatesták, Viscontik, La Scalak, Farnesek, Borgiák és Mediciek családi történetének csak olyanféle könnyen helytelen ítéltre csábító levegője van, mint a szűk zsákutcába szorultnak, a mikor magas falak közé szorulva megfűlled és megrekken. De egész üdeségével csap meg és jár át minden arra termett elmét a történelem levegője, mikor az egykorúaknak hol bölcs, hol bolond tanításait és locsogásait, elméskedéseit és bombasztjait olvassa. Ugyan ki lát a francia forradalom történelmi levegőjében mindent jobban a maga perspektívájában: — az-e, a ki Thiers, Louis Blanc, Quinet, Michelet, Mignet vagy Carlyle tudományos igényű kézikönyveit tanulmányozza, vagy az, a ki az Assamblé Nationale, a Constituante, a Législative és a Convent szónokait hallgatja ki egyenlő és a jó vagy rosz hírt közlő, ujjongó, vagy fenyegető falragaszokat, csipkedő gúnyira-

Aki igazán finom, kényelmes, elegáns és tartós honi gyártmányu lábbelit akar vásárolni, az forduljon bizalommal

Vuja János-hoz
Szatmár, Deák-tér

(Keresztes András-féle ház),

aki dúsán felszerelt cipő-raktárában csakis valódi finom bőrből a már is világhírű hazai gyárakban készült cipőket és oszmákat nagyon is versenyképes árakban hozza forgalomba és üzletéből minden olcsóbbrendű készítményt, a szokásos bőr- és talpatánczokat teljesen kiküszöbölte, s akinek áruval osinosság dolgában is párját ritkítják. Kivánatra mérték után bármilyen kivitelű cipők és oszmák is készülnek.

tokat és nagyhangú hírlapokat olvassa? Magától értetődik, hogy a művésznek — bármily fáradságos legyen is ez a munka, — egyenesen a forrásból kell merítenie. Az igazi művész meg is teszi, mert igaz hangokat keres, s még a legnagyobb képű föliánsban is arra vadászik csupán, a mit az egykorúak írásaiból, szavaiból macskaköröm közé foglalt a tudós szerkesztő. Mert csak e töredékes eleven szavakból következtethet azoknak a föl sem jegyzett névteleknek a fogalomkörére és beszédmódjára, a kikre a történelem igaz megjelenítésekor nagyobb szüksége van a válogatott hírességeknél.

HIREK

Az Egyházmegyei Oltáregyesület június havi szentségimádása jun. 4-én lesz a zárda-templomban. Szentségkítétel reggel 6 órakor, 8 órakor szentmisét mond Szabó István, pápai praelatus, püspöki irodaigazgató, a mely alatt közös szentáldozás. D. u. 5 órakor szentbeszédet mond Varjas Endre oltáregyes. igazg., utána litániát végez szentségbetétellel Láng Antal dr. theol. tanár.

Házasság. Jankovics Ferencz gyulai állami gyermekmenhelyi gondnok, áldozó esütörtökön esküdt örök hűséget a rkath. nagytemplomban Mazurek Bertának. — Az esketési szertartást dr. Mazurek Gyula végezte.

Az osztrák-magyar bank új főnöke. Az osztrák-magyar bank főtanácsa Redl Károly elhalálásával megüresedett szatmári bankfőnöki állásra Unger István volt főnökhelyettes, a nyiregyházi új fiók főnökét nevezte ki.

Házasság. Hók István szamosdobi tanító egybekelt Mellan Evikével Csanádon.

A Szatmári kiállítás. A szatmárvármegyei Gazdasági egyesület állattenyésztési és növénytermelési csoportbizottsága folyó hó 24-én tartotta alakuló közgyűlését. Az állattenyésztési bizottság elnökéül Szuhányi Ferencz, társelnökéül Izsák Elemér, előadóul Tichy Gyula lett megválasztva. A növénytermelési bizottság elnökéül Helmezy József, helyettes elnökéül Korászny Zsigmond, jegyzőül Domahidy Pál, előadóul Máthé László választott meg.

Házasság. Tedeschi Lambert százados jun. 5-én esküszik örök hűséget Pethő Annának a székestemplomban.

Műkedvelői előadás. A jótékony nőegylet Pünkösdi első napján este a városi színházban saját céljaira műkedvelői színi előadást rendez. Közreműködnek társalmunk jeles fiatal erői: Steiger Béláné, Bartl Róbertné, Varju Ibolyka, Mándy Ilona, Asztalos Ilonka, Fekesházy Miczi, Morvay Böske, és Herman Milike. Kovács István, Nagy László, Papolezy Olivér, Szepessy Ferencz, dr. Széll György, és dr. Toldy Zoltán. Előadásra kerül a „Gyurkovics leányok“ című darab; remélhető, hogy a siker zsufoolt ház előtt és fényes sikerrel fog lefolyni. A főrendező dr. Vajay Imre főorvos, ki nagy szakértelemmel és lelkesedéssel dirigálja az uri művész társaságot. Jegyek előjegyezhetők Löwy Miksa könyvkereskedésében.

Adókiivetés. A városi adóhivatal értesíti a közönséget, hogy az 1011. és 1912. évre vonatkozó III. oszt. ker. adó kivetési lajstrom a kinstár képviselője által javaslatba hozott adóösszegek kiténtetésével folyó hó 27-től 8 egymástáni napon a városi adóhivatalnál közszemlére kitétetik, mely idő alatt a felszólamlásokat a kivetést megelőzőleg a kir. Pénzügyigazgatóságnál írásban, utóbb az adókiivető bizottságnál szóval vagy írásban lehet megtenni.

Tiltakozás Kelemen Samu támadása ellen. A polgárok Mária-congregatioja a következő tiltakozást hozza nyilvánosságra: A szatmári polgárok Mária-Kongregációjának tagjai május hó 28-án tartott gyűlésükből kifolyólag a legerélyesebben tiltakoznak Kelemen Samu orsz. képviselőjük tapintatlan és kiméletlen támadása ellen, melyben a Mária-kongregációt részesítette. Beszédében a képviselő ur a kongregáció

ügyeiben való tudatlanságáról és tájékozatlanságáról tesz tanúságot. Kérjük a képviselő urat, tekintse katolikus választóit is, és ne sértegetse azok vallási meggyőződését. A szatmári polgárok Mária-Kongregációjára.

Ipartestület-alakítás. A szatmári iparosok vasárnap gyűlést tartottak, a melyen kimondták az ipartestület megalakításának szükségességét.

Cabaret-esték. Szerdán folyt le a színházban a nagy dobbal kultur-eseménynek hirdetett előadása Szász Zoltánnak, a mely azonban a szokásos cabaret szintjén maradt nemcsak Medgyaszai Vilma kupléiért, de főként a tartalmában is, előadásában is nagyon alacsony színvonalú előadás miatt. Szász Zoltán *írhát* színesen, elevenül, de *előadni* nem tud. Erre sem rátermettsége, sem organuma nincs. Most még gondolata sem volt. Olyan elesévelt közhelyekkel, dadogó és hebegő, formátlan és csekély szókészlettel előadásra vállalkozni lelkiismeretlenség. A közönség csalódott is erősen. És hozzá még Szász Zoltán nem a hirdetett előadást tartotta meg: a szépségről és a szerelemről, mert mult számunk éles felszólamlása miatt — amelyet elmaradt és prüd gondolkozásmódnak nevezett — bevonta a pornographia vizein evező vitorlái s csak a szépségről beszélt. Jobban mondva: a női testről. Természetes, hogy azért léhán és cynismussal. Ezt nem arra értjük, hogy fölmelegítette a rég lomtárba került majomkorságot, őseiül vallván az emberszabásu majmokat, ezzel csak az ő „nagystilü“ ismereteire vetett világot, de a cynismust értjük arra az alacsony felfogásra, amely a nőt egyszerű élvezeti cikknek tekinti. Örülünk, hogy a női méltóság e lealacsonyítását és arculapását nem volt kénytelen eltűnri — a keresztény társadalom. A hallgatóság t. i. majdnem egészében zsidó volt. Hogy ez a női közönség tapsolni tudott az ő méltóságát annyira megpróbó, léha és érzéken szennyes előadónak, ezt igazán sajnáljuk. A fölháborodás korbácsa az ilyen hitvány fölfogásnak, nem taps! — Vasárnap a teljesen megtöltött színházban Pintér Imre kis cabaret-társulata szórakoztatta változatos műsorral a mindvégig derült közönséget.

Hangverseny. Művészi színvonalú hangverseny volt a szombat esti, amelyen előkelő és nagyszámú közönség élvezte azt a komoly készültséget, nagy és hivatott tehetséget eláruló tudást, amit Havel Edith mutatott be zongorajátékával, valamint azt a színező énekművészetet, amely Svastics Eugenia érzéssel előadott dalaiból áradt elő. Bach, Chopin, Brahms, Debussy interpretálására vállalkozott a maga nagy izmos tudását rögtön megmutató Havel Edith. Játékában a lendülő erő, a forrongásában erősen bontakozó határozott egyéniség lepett meg, amely az ifju tűz merész önbizalmával érvényesülni akar. Nagyráhatott művészi önérzet hangzott ki ebből az imponáló komolyságból, amelyből még ha hiányzik is a halk hangulatok mélységeit visszaadni tudó finomság, de megvan az indulatok szenvedélye és ereje. Egy művész jelentős szárnybontogatásaival találkozunk az estén. Svastics Eugenia kiforrott tudását csillogtatta gyönyörűen iskolázott hangján Puccini, Schumann, Debussy darabjaiban, amelyekben gazdag színezőereje, fölfogásának közvetlenül ható suggestív varázsa tagadhatatlanul megejtette a zeneértő közönséget. A zongorakíséretet az énekdarabokhoz finom alkalmazkodással Tanódi Endre dr. szolgáltatta.

Védekezés a szőlőbetegségek ellen. A szőlősgazdákat a mult esztendő folyamán a peronoszpora-járvány igen súlyosan érintette. Ep ezért a védekezés az idén is a legnagyobb óvatosságra int. Az ampelológiai intézet figyelmezteti tehát a szőlősgazdákat, hogy az intézet (Budapest, II., Debrői-ut 15.) díjmentesen küld a szőlőbetegségek elleni védekezésre vonatkozó nyomtatott utmutatást mindazoknak, akik levelezőlapon hozzáférhetnek.

Építkezések. A tanács engedélyt adott Rab Lászlónak a Dinnyéskert-utczán és Berta Károlynak ugyanott lakóház építésre, Barabás Antalnak a Lókerben és Botos Mihálynak a Keleti tagban ugyancsak lakóház építésre.

Tichomiroff államtanácsos, a gyógyszer-tanára a moszkvai császári egyetemen, jelenti: Megfigyeléseim szerint a természetes **Ferencz József**-keserűviz gyorsan és biztosan ható hashajtószer. A Ferencz József-keserűvizet a betegek jól bírják és hosszabb használat mellett sem okoz fájdalmat. — Kapható gyógytárakban és fűszerkereskedésekben. A Szétküldési-Igazgatóság Budapesten.

Ahova feljárni is bajos.. A sikárlói legmagasabb hegyen termett kitünő sikárlói bor egy félliteres butelia az üzletben idei 20, tavalyi 30 krajczár. Saját töltésű 4 éves sikárlói pecsenye-bor „Hungária gyöngye“ ezimen egy butelia 50 krajczár. Házhoz vive sikárlói bor egy félliteres buteliában idei 16, tavalyi 20 krajczár. Pecsenye-bor egy félliteres buteliában 25 kr.

Aki szép és olcsó ajándékot óhajd vásárolni, az menjen el a színházzal szemben levő óra és ékszer üzletbe, mert ott találja a legdusabb választékokat valódi arany és ezüst ékszerekben, ugyszintén valódi ezüst és chinai ezüst dísz tárgyak, mindennemű zseb- és fali órákban. Tisztelettel özv. KEPES DAVIDNÉ Szatmár, a színházzal szemben.

A Talmud magyarul.

Egyre halljuk a Talmud-morált, Talmud-erkölcsöket emlegetni, bár a legtöbb ember nem ismeri a Talmudot, nem ismeri épen azokat a részeket, a melyek a keresztény világot érdeklik s melyekéi saját jól felfogott érdekeinek kellő megóvása céljából ismernie kellene.

A Talmud a zsidó rabbiképzők tananyaga, ez az ő theologiajuk. Nincs az a pikáns pornographia, nincs az a rémregény, a mi ennél érdekesebb lenne.

A Talmud kivonatos, de szó szerinti fordításban most jelent meg 320 kvart oldalon. **Ára 10 korona.** Megrendelhető „A kereszt“ kiadóhivatalában Budapest III., Nád-utca 1. sz.

Megnyilt az új óra-, ékszer- és műszer-kereskedés Szatmáron, Deák-tér 16. sz. (özv. dr. Török Istvánné-ház).

Raktáron tartok ékszer, arany, valódi és china ezüst-árúkat; ugyszintén fali-, inga-, ébresztő- és zsebórákat.

Állandó nagy raktár varrógép-, kerékpár- és annak alkatrészeiben. Óra- és ékszerjavításokat gyorsan és pontosan eszközölök.

A n. é. közönség b. támogatását kérve, vagyok tisztelettel

Groszman H. Sámuel ékszerész és órás.

Értesítés. Mély tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy hosszú évek gyakorlatára és tapasztalatára támaszkodva kiváló izléssel végez üzletem mindennemű szobafestő és mázó munkát. Miért is a nagyérdemű közönség további becses pártfogását kérve vagyok kiváló tisztelettel: **Daróczy József**, szobafestő, Beresényi-utca 37. szám.

DÁVID ÖDÖN

fogászati műtermét

BUDAPESTRÓL ÁTHELYEZTE,
SZATMÁR, KAZINCZY-U. 15. SZ. ALÁ.

Műfogakat, aranykoronákat, csapos fogakat, amerikai hidmunkákat jutányosan készít. — Telefon szám 258.

VIDÉK

Firczak püspök ünneplése. Az ungvári növendékpapság egyházirodalmi iskolája május 21-én főpásztorunk áldozó papságának 50 éves jubileuma alkalmából fényes ünnepélyt rendezett, amelyen jelen volt az ünnepelet püspök, a káptalan, a gremiális papság, és a város intelligenciája. Az ünnepély a pápai himnussal kezdődött, beszédet Iváncsó Bazil IV. é. h. h. mondott.

Jubileum. Csendenben ünnepelte e hó elején pappá szentelésének harminczadik évfordulóját a hazai gk. világ legalaposabb történetírója: *Zsalkovics K. György* malmosi esperes-lelkész, a Magyar Történelmi Társulat tagja.

Kinevezés. A király *Mihalics Miklós* beregszászi törvényszéki jegyzőt a mezőkaszonyi járásbíróvá nevezte ki.

Áthelyezés. Az alispán *Szabó Tibor* közigazgatási gyakornokot az erdődi főszolgabíróvá helyezte át.

Bohus plebános gyásza. *Bohus János* krasznabélteki plebános édes atyja, idős *Bohus János* az elmúlt héten Krasznabélteken 77 éves korában elhunyt. Eppen a bérálás napján, áldozócsütörtökön volt a temetés. A temetési szertartást maga a főpásztor végezte.

Püspökünk bérmautja. Mint legutóbbi számunkban is jelentettük, főpásztorunk az erdődi alesperesi kerületben folytatja bérmautját. F. hó 23-án Nagymadarászon, 24-én pedig Szakaszon osztotta ki a bérálás szentségét. Utja valóságos diadalmenet volt, amely másnap f. hó 25-én Krasznabélteken érte el tetőfokát. E nap Áldozócsütörtök reggelén harangzugás jelezte a községben a nap nagy jelentőségét és a lakosság teljes díszben vonult a templom elé a bérmandó gyermek-sereggel főpásztorának áldását várva. A községi előjáróság a helybeli intelligenciával a határszélen várta és nagy óvációban részsettette a Szakasz felől jövő megyés püspököt. Majd megindult a menet, élén 30 lovaszászlósból álló bandériummal, ezt követték a járás főszolgabírájának, utána a püspöknek négyes fogatai, majd a községi jegyző és az intelligencia hosszú kocsisora. Az utak szélén a galydíszítések és a fellobogozott utcák nagyban hozzájárultak az ünnep fényéhez. A főpásztor a fölállított diadalkapun átvonulván az ezernyi népet főpásztori áldásban részesítette, majd bevonult a templomba, ahol eszdes szentmisét mondva 450 bérmandónak kiosztotta a bérálás szentségét. Délben díszes ebéd volt a plébánián. Utána fél 3 órakor a püspök személyesen végezte el a község plébánosa édes atyjának temetési szertartását. Délután püspökünk Gyöngyön tartott visitatiót s másnap Nántüre ment a bérálás szentségét kiosztani. Ez utakon a krasznabélteki bandérium kísérte. Nántürről délután vissza jövet a krasznabélteki fürdőben szállott meg a főpásztor kíséretével, ahol a képviselőtest., az egyházi és világi előjáróság tisztelgését fogadta a községi jegyző vezetésével, akiknek meleg szavakban köszönte meg a fogadtatást

és elismerését fejezte ki a fürdő esinos és praktikus beosztásáért. Másnap szombaton főpásztorunk iskolalátogatást tartott, mely alkalommal a tanítói karnak kifejezte buzgó működésükért megelégedését. Aznap d. u. Sándorfaluba vonult a bandérium vezetése mellett s a nagyszámu kocsisor egészen Sándorfaluig kísérte el a főpásztort, ahol püspökünk vasárnap osztotta ki a bérmandó szentségét.

Első áldozás. Épp oly megható, mint lélekemelő szép ünnepély színhelye volt esütörtökön reggel a beregszászi róm. kath. plébánia templom; mintegy 200 gyermek vette ez alkalommal először magához az Ur testét. Az ünnepélyes szent misén a vérnélküli áldozatot *Szalay Sándor* főesperes plebános mutatta be az Urnak, míg az első áldozáshoz járuló gyermekekhez *Knauer Sándor* segéd-lelkész intézett az ő felfogásukhoz mért szép alkalmi szent beszédet. Áldozás után az áldozók a szent Anna-házban megvendégeltettek és áldozási emlékképeket kaptak.

Visitatio. *Váry Gellért*, a piarista-rend római assistense, generálshelyettes a magyarországi piarista rendházak meglátogatása alkalmából Nagykárolyban hivatalos vizsgálatot tartott. A visitatio után május 26-án utazott Mszizetre a gen. assistens.

Új részvénytársaság Nagykárolyban. Építő- és ingatlanforgalmi-bank czim alatt Nagykárolyban részvénytársaság van alakulóban. A társaság célja Nagykárolyban ötven éven át való törlesztéssel lefizethető lakóházak építése és földbirtokok adás-vételének közvetítése, esetleg parcellázások. — Pénzkölcsönzéssel ez a bank egyelőre nem foglalkozik.

Új plebánosok. A földművelésügyi miniszter az ungvári plebániára *Tahy Ábrahám* dobóruszkai, a felsővisói plebániára pedig *Komka Vilmos* aknászlatinai plebánost mutatta be. Mihelyt püspökünk bérmautjáról visszatér, a kinevezés meg fog történni.

Nyilvános köszönet. Fölkérteünk a következők közzétételére: Nagyságos és Főt. Benkő József apát-kanonok ura „Csapi Kath. Kör” javára 20 korona adományösszeget volt kegyes küldeni, melyért tiszteletteljesen halás köszönetet mond a „Kath. Kör” elnöksége.

Gazdasági felügyelőség Munkácson. A földművelésügyi miniszter f. évi július hó 1-ével Beregvármegyére kiterjedő hatáskörrel Munkács székhellyel egy új m. kir. gazdasági felügyelőséget szervezett, a melynek ideiglenes vezetésével *Fischer Ödön* m. kir. gazdasági intézőt, a „Hegyvidéki kirendeltség” tisztikarának tagját bizta meg.

Alapszabály megerősítés. A m. kir. földművelésügyi miniszter a nagykárolyi sváb-részi gazdák szövetségének alapszabályait megerősítette.

Kölcsey-ünnepély Nagykárolyban. Május 21-én a Kölcsey-egyesület a főgimnázium ifjúságával Kölcsey szellemének hódolt. Kölcsey szobránál az ifjúság ünnepelt, előadva *Király Ferencz VII. o. t.* alkalmi ódáját és *Sztankó Gyula VIII. o. t.* alkalmi beszédét, amelyeket a Kölcsey-egyesület pályadíjakkal jutalmazott. A szobor megkoszorúzása után a vármegyeház. dísztermében a Kölcsey-egyesület *Falussy Árpád* dr. elnöklele alatt rendes közgyűlést tartott, amelyen az ünnepi beszédet *Mitrovich Elek* gkath. esperes mondotta.

A nagybánya-felsőbánya szatmári vasút részvénytársaság május 19-én tartotta közgyűlését Budapesten *Lovrich Gusztáv* elnöklele alatt. A közgyűlés kimondotta a nagybánya-felsőbányai vasút r.-t. felosztását s a nagybányai-szatmári vasút részvénytársasággal való egyesülését. Az egyesült vasutak elnökének *Rosenberg Gyulát*, igazgatójának *Holló Oszkárt* választották meg.

Részvénytársaság Máramaroszigeten. Máramaroszigeten gyümölcsértékesítő részvénytársaság van alakulóban.

Száj- és körömfájás. Nagymajtény, Domahida és Genes községekben a hasított körmű állatok között a száj- és körömfájás járványszerűleg fellépve, nevezett községek zár alá helyezettek.

Új járásbíróság. A szomszéd Ugoesamegyében erős mozgalom indult meg egy új

járásbíróság létesítése iránt. A járásbíróság székhelye Tiszaújlak volna, mely ma is kereskedelmi központját képezi az érdekelt községeknek. A mozgalom élén *Becsky Emil* főispán és *Barta Ödön* orsz. képviselő állanak. A község képviselő-testülete határozatot is hozott, hogy az épülethez szükséges telket s építő-anyagokat ingyen adja.

ISKOLA

Pályázati hirdetések egyszeri közlésének díja 5 K.

A kultuszvita köréből.

A képviselőházi kultuszvitát már évek óta a legélelkebb figyelemmel kísérem. Nem a fizetésrendezés, lakbérjavítás miatt, hanem a didaktikai és paedagogiai szempontok azok, amelyeknek irányítására és megvitatására kíváncsi vagyok.

Amde didaktikához, paedagogiához honatyáink kevés kivétellel alig értenek. Nem is csoda. Van a képviselőházban mindenből busásan, de tanárból, tanítóból, nevelőből alig tíz ember. Előáll tehát az a ferde helyzet, hogy a kultuszvára megvitatásában hozzá nem értők szerepelnek.

Ez még a legkisebb veszedelem, ami eddig történt.

Tanítási, nevelési kérdésekhez, elvekhez eddig is hozzászóltak. De most már irányítólag akarnak hatni az olyan intézményekre is, amelyekhez semmi közük. A mult heti kultuszvita ezt látszik igazolni Váradi Zsigmond és Kelemen Samu vakmerő támadásaival.

Minden józan gondolkozású ember megbotránkozással látja ezt az immár türethetetlen állapotot, amelyet keresztény mivoltunk, katolikus intézményeink ellen indítanak, messze túllépve az igazságnak, jóízűségnek és a hangzóliberalizmusnak határát. Ez már gyalázatos hajsza színleg a katolicizmus, de valójában az egész kereszténység ellen.

A keresztény világnézet alapján állók milliói igenis tiltakozunk az ellen, hogy keresztény világfelfogásunkat, kulturánkat, társadalmi és állami szervezetünket, nemzeti létünknek alapját rendszeresen, tervszerűen és egyre fokozódó merészséggel támadják.

Teljes objektivitással itélem meg, amit Kelemen Samu mondott. Ő, a zsidó: támadja a kongregációkat; én, a keresztény: védem a cionistákat. Neki fáj, ha a katolikus ifjú kongregánista, nekem mindegy, ha a zsidó a Cion-egylet tagja. Elítéli a felekezeti egyesületeket s megfélekedzik arról, hogy a zsidót, — hogy úgy mondjam, — dédelgetik az iskolában. Az iskola nem ismer valláskülönbséget, ez itt nem jön számításba. S ha Kelemen Samu a felekezetiségnek a tanításban, nevelésben, iskolában való létéről beszél, akkor tudva, öntudatosan nem mondott helyeset és igazat. Ki beszél ma felekezetisegéről az iskolában? Az, aki mindenbe beleköt, az, aki nem ismeri a tanárság gondolkodását, érzését és a tanítás, a nevelés problémáit.

Kinek van kifogása a kongregáció ellen, kinek a vallásérkölcös nevelés ellen, a melyre egész tanügyünket alapítjuk, amelyet törvényeink, jogaink biztosítanak? Annak, a ki hadat üzen a vallásnak, a hazának, a szabadakaratnak és az emberi méltóságnak. Annak, aki nem ért a tanügyhöz. Annak, akinek fáj a vallásérkölcös nevelés, a kongregáció.

Mert kérdem: Van-e szentebb cél, van-e szentebb törekvés, mint ennek az országnak jövőjéért nemzedékét megtartani erkölcsi életünk szilárd alapjain, a keresztény világnézet talaján?

Az iskolakérdés igazán létkérdés. Ezt mi sem mutatja jobban, minthogy érte élet-halál-harcot vívnak egyház és állam, társadalom és család, vallásosság és vallástalanság.

Szülők és tanfőriak! Mi a vallás pártján állunk. Ki adott nekünk iskolákat, tanítókat, ha nem a vallás? A keresztény műveltség a magyar nemzet éltető lelke. A keresztény művelődés talajáról letériteni a magyart annyi volna, mint vesztére törti.

Pedig az aknamunka erősen folyik. A keresztény világnézet eretekei kevesebben, hasonlíthatatlanul kevesebben vannak, mint mi, mint a keresztény világfelfogásnak hívei s mégis sikereket érnek el és ha meg nem akadályozzuk, még nagyobb eredményeket érhetnek el, nem az eszmékben rejlő igazság erejével, hanem a tömegerejével, az egyesülésben rejlő erővel.

Mit látunk és tapasztalunk lépten-nyomon? Azt, hogy a szabadkőművesek nyíltan megigérik a vallás ellen mozgolódó apostoloknak, legyen az tanító, avagy tanár, hogy erkölesi és anyagi támogatásban részesítik.

Legyünk mi is résen, viribus unitis!

Keresztény, vallásos szülők, tanítók, tanárok, lépünk ki elzárkózottságunkból, valljuk és mutassuk ki bátran, hogy keresztények vagyunk érületünkben és tettünkben.

Tehát munkára! Ha belátjuk azt, hogy a baj oka az, hogy egy kis radikális csoport uralomvágya akar zsákmányul ejteni bennünket, legyünk résen és juttassuk diadalra a krisztusi eszmét, amely a felebaráti szeretet jegyében, parancsában jelölte meg szociális működésünk módozatait.

Bátor lelkülettel küzdjünk elveinkért s gyujtsunk tüzet a reánk bizottakban az igaz, a nemes eszmék iránt, hogy oly nemzedéket neveljünk, amely lelkét Istennek, erejét és munkáját a társadalomnak s hűségét hazájának adományozza.

Mégis megbotránkoztató és felháborító, hogy a szabadkőműves páholyokban, a sajtóban, egyesületekben, laikusok a paedagogusok egyes csoportjával szövetkezve, azon munkálkodnak, hogy minden rangú és rendű iskolánkból a vallást, továbbá tanítói és nevelési eljárásunk alapja, a valláserkölesi alap kiküszöböltessék.

Meg kell ragadnunk ennél fogva minden alkalmat arra, hogy a katolikus ifjakat tiszta keresztény és hazafias szellemben, a vallásosság buzgó gyakorlatában, jó erkölcsben és magyar nemzeti érzésükben megerősítsük.

Szükségünk van ebben a vallás- és közoktatásügyi miniszter pártfogására, hogy az ifjuság lelkületét fenyegető minden veszéllyel szemben mélyen vallásos és hazafias lelkével erősítse tanítói és nevelői munkánkat; hasson oda, hogy szabadkőműves és szabadgondolkodó tanárok és tanítók aknamunkájára révén a katolikus és hazafias szellemet iskoláinkban hanyatlás ne érje, hanem a nemzetfontartó keresztény irány minden tényező részéről tiszteletben részesüljön és a nevelés munkájában érvényesüljön.

Nem volna szabad előfordulni replika nélkül olyan esetnek, — legyen az zsidó, protestáns, vagy keresztény-katolikus képviselő, — hogy a tanítás és nevelés lényegét, a valláserköles alapot „pikáns szósz”-ban ismertetik.

Hát Juda országa ez, avagy keresztény Magyarország, Regnum Marianum?

Még valamit befejezésül Szatmár képviselőjének! Aljas rágalom, képviselőhöz, uri emberhez nem méltó dolog azt állítani, hogy tanári nyomás szorítja a középiskolai tanulókat a kongregációkba.

Nem csekélységem mondja ezt, hanem velem az egész tanárság. Kérdezze meg őket.

Különben a jó Csokonai Vitéz Mihály uram régen megmondta: „A számár is rug egyet a becsületes emberen”. . . . En hozzáteszem: „Meg a becsületes intézményeken”.

Talán nincs igaza Csokonainak?

Merker Márton dr.
kir. kath. főgimn. tanár.

Kiküldetés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Cseh Lajost, nagykarolyi főgimn. igazgatót, az esztergomi főgimnázium érettségi vizsgálatára miniszteri biztosul elnöki minőségben kiküldötte.

A nagykarolyi főgimnázium államsegély-ügye. A gimnázium fentartói, a piarista rend és Nagykaroly városa megbízottjai Géresy Kálmán debreczeni tankerületi kir. főigazgató miniszteri biztos elnöklésével gyűlést tartottak, a melyen a fentartók és a kormány képviselője között az államsegélyt illetőleg teljes megegyezés jött létre: elhatározták ugyanis, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztertől 28,465 K évi államsegélyt kérnek.

Mezőgazdasági tanfolyam néptanítók és gazdasági tanítónók számára.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a kisebb fokozatu ismétlőiskolához a gazdasági tárgyak tanítására hivatott népiskolai tanítók, illetve tanítónók gazdasági kiképzése céljából f. évi július 18 tól bezárólag augusztus 18 ig az algyógyi, adai, békéscsabai, breznóbányai, csikszeredai, hódmezővásárhelyi, jászberényi, karczagi, lugosi, pápai, rimaszombati, nagyszentmiklósi, szilágysomlyói, szabadkai és csáki (ezelőlt Csakovár, Temes megye) földmivés iskolánál 20—20 összesen 320 néptanító, a kecskeméti földmivés iskolánál pedig 20 tanítónó részére, mezőgazdasági tanfolyamot rendez. A tanfolyamon résztvevő tanítók (tanítónók) 100 korona általánlyt élveznek. A tanfolyamon résztvevő néptanítók (tanítónók) részére, a földmivelésügyi miniszter minden egyes iskolánál egy-egy 100, 50 és 50 K-s, összesen három ösztöndíjat engedélyezett. Ezeket az ösztöndíjakat a miniszter kiküldöttje a vizsgán fogja az illetőknek kiosztani. A tanfolyamokra tényleg alkalmazásban levő olyan néptanítók (tanítónók) vétetnek fel, kik mezőgazdasági tanfolyamot még nem végeztek. Felvételi kérvényt a földmivelésügyi miniszterhez kell czímezni és folyó év június hó 1-ig az illetékes vármegyei kir. tanfelügye-lőségénél benyújtani.

Tanulmányi kirándulás. A sárközi iskola 200 tanulója tanítóinak vezetése alatt tanulmányi kirándulást tett Szatmárra. Megtekintették a város nevezetességeit, és meglátogatták az iskolákat, ahol szives fogadtatásra találtak.

Hogyan leszünk igazán egészségesek!

„Kinek vére könnyen folyik az erekben, az testileg és lelkileg is egészséges, az boldognak érzi magát, mert az egészség vídamságot, élet- és munkakedvet idéz elő” mondja egy orvosi szakíró, Dr. W. Teschen. Tehát az, kinek vére lassan vagy nehezen kering: az testben és lélekben beteg. A ki például emésztési zavarokban, étvágytalanságban, soványság, vérszegénység, akarat-erőhiányban, tartós főfájásban, álmatlanságban, cukorbetegségben, vagy fül, orr és nyak katarusban szenved, a kin félelemérzet, izgatottság gyakran vesz erőt, akit hátfájdalmak gyötörnek, ki éjszaka izzad, kinek aranyere van, ki közzvényes, kinek teste foltos, vagy kiütésekkel van tele: annak vére alaposan felújítandó és megtisztítandó. Szükséges ez azért, hogy a tisztátalan vérben levő mérges anyagok kiközösíttessenek, s a vér képes legyen elegendő mennyiségű savat magába fogadni, új vörsejtek képződését elősegíteni s mérges anyagok felgyülemlését meggátolni.

Dr. Schröder orvos-féle „Vértápsó” a „Renaszin” orvosoktól és felesküdtött vegyészektől mint ezen ezéla a legkitünőbb szer elismertett. Nem idéz elő semmiféle kellemetlen mellékhatást, és főleg nem hasmenést és minthogy pirula alakjában hozatik forgalomba, bevéve könnyű és kényelmes, úgy hogy a legelgyengültebb test is elbirja. Jó hatásáról jótállási nyilatkozatunkkal kezkeskedünk.

A hálairatok ezreivel tudjuk bizonyítani, hogy a fogyasztók közül ezernél több ember visszanyerte egészségét a „Renaszin” használata által.

Igy például Dutschmann Emil ur a következő lelkes levelet írja:

Seidau, 1908. április 18.

Igen tisztelt uram!

Nagy örömmel jelenthetem Önnek, hogy a „Renaszin” használatától megerősödtem és étvágyam is van. Negyven éves vagyok és az első négy héten (februárban) nyolcz fontot hiztam. Fájt a gyomrom, nem tudtam enni, a hasam meg a hátam fájt, úgy hogy gyakran alig tudtam már elviselni, és a munkámat sem tudtam sokszor napokig elvégezni. Szinte azt mondhatnám, hogy visszaadott az életnek.

Kiváló tisztelettel

Dutschmann Ernő
hengergyári munkás.

Fenti köszönőlevelet hitelesíti

Seidau, 1908. apr. 18-án

Seidau község
pecsétje.

Frenzel
községi előjáró.

Rosenberg ur már nem hitte, hogy feleségének állapota még javulhatna, Renaszin azonban igazán segített rajta.

Bachenöld, 1900. decz. 11.

Dr. Schröderer H. urnak!

Az Ön Renaszinja a feleségemnek nagyon jót tett. Már két esztendeje, hogy vérvesztése volt, általános gyöngeségben és étvágytalanságban szenvedett, úgy hogy majdnem mindig ágybanfekvő volt. Különböző szereket használtunk, de minden orvosi segítség hiábavalónak látszott. Ekkor egy ismerősöm beszélt nekem az Ön Renaszinjának (vértápsó) csodálatos eredményeiről. E barátom útján két skatulyával rendeltem, de nem nagyon hittem benne, mert eddig minden hiábavaló volt. De hála Istennek, amint feleségem csak egy fél skatulyányit szedett, már javulás mutatkozott és most, hat skatulyával való használat után feleségem teljesen helyreállott, étvágya van, jól alszik, ami már régen nem esett meg vele, és el tudja végezni teendőit a ház körül.

Ha később újra szükségem lenne rá, megírom.

Ugy feleségem mint a magam nevében fogadja hálás köszönetemet.

Kiváló tisztelettel

Rosenberg Lőrincz, gazdasz Bachenöldben és Legmoos (Felsőmagyarország) polgármestere.

Ez irás hitelül szolgáljon a község pecsétje

Legmoos község
pecsétje.

Rosenberg
polgármester.

Az ilyen elismerőlevelek, és itt határozottan hangsúlyozzuk, hogy ezeket sem nem rendeljük, sem meg nem fizetjük, nap-nap után nagy számmal érkeznek hozzánk. Az ilyen fényesen beajánlott preparátum nem tenne-e jót Önnek is?

Hogy pedig mindenki meggyőződhessen a felsoroltak valódiságáról, mindenkinek, ki tőlünk kér

egy próbadobozt teljesen ingyen

és bérmentve megküldünk egy igen érdekes és hasznos könyv kíséretében teljesen ingyen: „Hogyan őrizzük meg egészségünket és fiatalágunkat” orvosi intelmek mindenki részére. Százszekrek szabadulhatnak meg nehéz bajaiktól, ha ezen tanácsra hallgatnak.

Irja meg röviden egy levelezőlapon címét és mi rögtön megküldjük önnek a könyvet és próbadobozt ingyen és bérmentve.

Pontos címünk i

Dr. med. H. Schröder, G. m. b. H., Abl. A. 53.
Berlin 35.

IRODALOM

A szabadkőművesség nemzeti veszedelem. E czim alatt a mának egyik legaktuálisabb kérdését tárgyalja ez a pompás, eleven füzet, amelyet Huszár Károly orsz. képviselő írt. A közvélemény annyira tájékozatlan a szabadkőművesség mibenlétével szemben, hogy e fölvilágosító iratra égető szükség van. Ismertetésére még visszatérünk. Addig is az 1 koronás füzetet a legmelegebben ajánljuk olvasóinknak. Kapható minden könyvkereskedésben.

Az Élet 22. száma a következő tartalommal jelent meg: Vasárnapi levél, Shakspeare szülőföldjén (Radványi Kálmán), Költemények (Biaczovszky István), A „Monsun” (J. V. Jensen), két regényfolytatás és a szokásos művészeti rovatok. A pompás illusztrációkkal megjelenő, tartalmas hetilap előfizetése negyedévre 5 korona.

A Magyar Könyvtár új füzetéül megjelentek: Ibsen: A vadkacsa, Schaffle: A szocializmus alapvető tanításai és Beöthy Zs. Arany J., Erdélyi János. A 30 filléres füzetek Lampel R. (Wodianer) czég kiadásai.

Incognito.

Ez nemcsak a főhercegek kiváltsága. Van is ebben sok jó. Így aztán csak nem vész ki az a sokszor kigunyolt romantika. Csakhogy persze ma nem leeresztett sisakrostélylyal szerepel a „busképü lovag”; nem is öltözik kerekét hajtó paraszt gunyájába, mint Mátyás király; sem kámsát nem ölt az ősz Toldi módjára; sőt még a gáláns carneval-éjszakák maskaráját sem teszi föl: ma másként megy.

Sokkal egyszerűbben, de — ravaszabban. A régi incognito szerszámai t. i.: az álcázó, sisak, maskara ha el is rejtették az embert, de mindjárt azt is elárulták, hogy ez se az ám, a minek látszik; ez valamit titkol; sanda mérsáros, jó lesz rá vigyázni.

Együgyü, strucz-módra primitív incognito volt ez. Ma csak a detektívek élnek még vele.

A raffináltabb inkognitóhoz nem szükséges semmiféle színházi ruhatár. Elég a hang. Abból a fajtából, a mely komolyan, meggyőző, suggeráló erővel tud hatni.

Például: A liberalismus szent eszméinek nevében...

Vagy: Függetlenségi pártállásom, elveim szentsége készlet...

Más: A haladás, az evolutio diadalmas demokratismusa szólal meg belőlem...

Megint: A felvilágosodottságnak kell érvényesülni azok ellen a kerékkötő, fanatizmus-sal terrorizáló, sötétséget t.r.rjesztő, lélek-mételeyező szervezetek ellen...

...Sokszor azonban hiába a fölháborodás és szent meggyőződés vibrálása a megreszkettetett hangban — az incognito nem sikerül, mint az egymásnak bemutatkozó vigécseknél.

— En Kardos vagyok — mondja az egyik.

— En meg Kondor — mondja a másik.

— En is Kohn vagyok — így a harmadik.

Hát dehogy is szabadelvü, függetlenségi, vagy demokrata Váradai Zsigmond, Kelen Samu, Jászi Oszkár. Ez csak az incognito.

— Kohnok biz' ezek, mindég azok is maradnak.

Enfant terrible.

A „Kakas Márton“ pompás alakja Samuka, aki érdeklődik. Már ugy a maga módján. Mindig a harangöntés bántja, pedig hat -- hajdu hozzá.

Hanem Samuka azért igen odailik a „Kakas Márton“ derült lapjaira. De csak oda!

Most azonban Samuka a képviselőházban érdeklődik. Persze, itt is úgy, a hogy a „Kakas Márton“-ban szokott.

Kezébe került egy — tiltott könyv, a mi nem neki való: a congregatiók szabálykönyve. És ott olvassa: *Ecclesia militans*. A tudnivágyó Samuka hamar előkeresi a latin szótárt (de ez igazán megtörtént) és lefordítja: *Harcoló Egyház*.

— Isten a világ fölött! — kiált föl magyarul Samuka, mert az ő élénk keleti phantasiája már látja az üstökben pöfögő szurkot, máglyát, inquisitiót, kardokat, ágyukat, arzenált, amelyekkel a katolikusok harcolni akarnak a felekezetek és az ártatlan szabadgondolkozók ellen.

Hát hiszen Samuka épen azért Samuka, mert nem tudja, a mit minden kis katekizmus megmagyaráz: hogy a *harcoló* egyház itt a földön élő hivek, akik még e siralom-völgyében küzdenek (ma még siralmasabb ez a „völgy“ a Samuk miatt), hogy a *diadalmas*, vagy legalább a *szenvedő* egyház tagjai legyenek a mennyben vagy a purgatoriumban.

Ha azonban ezt nem is lehet megértetni Samukával, legalább azt, kell, hogy megtanulja:

— Aki nem tud arabusul, az ne beszéljen arabusul.

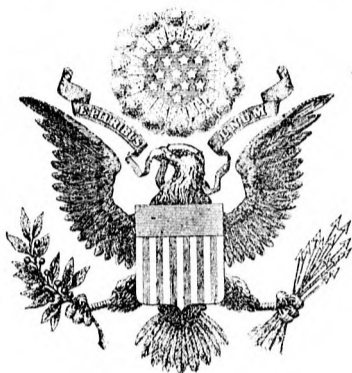
Belső munkatársak:
HARASZTHY BÉLA dr., KERTÉSZ PÁL, és MERKER MÁRTON dr.
Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-köz 3. sz.

Nyomdásztanuló

kinék egy-két középiskolája van, fizetéssel felvétetik a Pázmány-sajtó könyvnyomdában Szatmár-Németi.

AMERIKAI ÁRUHÁZ

A
M
E
R
I
K
A
I

Á
R
U
H
Á
Z

Eötvös-u. 2. (Heinrich-palota) a Koronával szemben.

Férfi gallér 5 röttü minden fazonban drb	12 kr.
Dupla " 5 " " " " " "	18 "
Sefir készelő I-I párja " " " " " "	23 "
6 pár férifharisnya " " " " " " "	15 "
6 " " " " " " " " " " " " " " " "	25 "
Férfi vasalt ing fehér " " " " " " "	90 "
" " " " " " " " " " " " " " " "	120 "
" " " " " " " " " " " " " " " "	55 "
" " " " " " " " " " " " " " " "	95 "
Selyem magánkötő " " " " " " " " " " " " " " " "	25, 38, 50 s feljebb
" " " " " " " " " " " " " " " "	20 "
1 pár divatos készelőgomb " " " " " " "	15 "
1 " " " " " " " " " " " " " " " "	48 "
1 " " " " " " " " " " " " " " " "	25 "
1 " " " " " " " " " " " " " " " "	25 "
1 " " " " " " " " " " " " " " " "	28 "
Biezikli sapkák " " " " " " " " " " " " " " " "	35 "
Divatos sétabotok " " " " " " " " " " " " " " " "	40 "
Gyermek patent harisnyák barna és fekete	
Szám 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	
13 15 17 19 21 23 25 27 29 31 kr.	
Creton gyermek kötények " " " " " " " " " " " " " " " "	20 feljebb
Reform vászon női kötények " " " " " " " " " " " " " " " "	75 "
Fél " " " " " " " " " " " " " " " "	48 "
Divatos piaczi táskák " " " " " " " " " " " " " " " "	40, 55, 65 "

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Ha ingatlantakar venni, vagy eladni, jelzalog-kölesönt keres, mielőtt bármiféle gazdasági cikket beszerezne, vagy a gazdasági élet bármely ágába vágó szükséglete van, — **forduljon bizalommal Poszvék Nándor gazd. szakirodájához Szatmár, Kazinczy-u. 7. sz.**

Walek és Rajz

angol és francia különleges-ségü czipészek, hol saját készítményü kész czipők is kaphatók bármilyen kivitelen.

Szatmár, Széchenyi-u. 7.
(Bölönyi-féle ház.)

Bertha Károly műkertész
Szatmár, Deáktér 2. sz.

Minden idényben mindennemü :: élővirág disz munkák ::
alkalmi-, mennyasszonyi-, korszoroslány- és mellekrok. — Alkalmi-, ravatal- és sirkoszoruk, síresokrok a legizlésesebb kivitelen, jutányos árban pontosan és gyorsan készítettnek.
Vidéki megrendelések különös gonddal elintéztetnek. Park- s kert-rendezések vállaltatnak.
Sürgőnyezim: Bertha kertész Szatmár. — Telefon-szám 27.

Legnagyobb nyeremény 600,000 márka.
A nyereményért az állam felelős.
Szerencse - jelentés!!
Meghívás a nyeremény kilátásra, mit a Hamburg városa által garantirozott nagy sorsjáték rendez, melyben

9 millió 841.476 márka okvetlen nyeresre kerül.

A nyeremények ezen sorsjátéknál a következők: a lehető legnagyobb nyeremény szerencsés esetben **600,000 márka.**

nyeremény á	nyeremény á
1 560,000 márka	1 300,000 márka
1 550,000 " "	1 200,000 " "
1 540,000 " "	1 100,000 " "
1 530,000 " "	1 60,000 " "
1 520,000 " "	1 50,000 " "
1 515,000 " "	1 45,000 " "
1 510,000 " "	1 40,000 " "
1 305,000 " "	1 30,000 " "
1 303,000 " "	1 20,000 " "
1 302,000 " "	1 15,000 " "
	1 10,000 " "

Az egész sorsjátékban, mely 7 osztályból áll, **100,000** sorsjegyet játszik, melyek közül **48,405** nyeremény és 8 nagy jutalom lesz kisorsolva, a mely szám **körülbelül az összes sorsjegyek felét képezi és így minden második sorsjegyet nyer.**

A lehető legnagyobb nyeremény szerencsés esetben, az első osztályban **50,000** márka, mely a hetedikben pedig **600,000** márkára emelkedik.

Első húzás már június 15-én!

Egy egész eredeti sorsjegy **6** márka, azaz **7.** — K Egy fél " " **3** " " **3.50** " Egy negyed " " **1.50** " " **1.75** "

A következő osztályokra való befizetések, valamint a pontos nyereményjegyzék, a hivatalból kiadott és a város czimerével ellátott játéktervezetből tudhatók meg, amelyet kívánatra ingyen és bérmentve előre beküldök.

Mindenki, aki résztvesz a sorsjátékban, a húzás megtörténte után azonnal, minden felszólítás nélkül kap egy hivatalos jegyzéket.

A nyereménypénzeket én fizetem ki és küldöm el a legnagyobb pontossággal és legnagyobb titoktartás mellett.

A közeledő húzás miatt a megbízásokat azonnal vagy legkésőbb **június 15-éig** a legnagyobb bizalommal az alanti czimre kell beküldeni:

Samuel Heckscher senr.,
49 bankháza Hamburg 36.

Itt levágandó.

Megrendelő **Samuel Heckscher senr.** banküzletének, Hamburg 36.

Küldjön nekem { egész sorsj. à 6.— M. (7.— K)
fél " " 3.— M. (3.50 K)
negyed " " 1.50 M. (1.75 K)

Cim No. 1137.

A pénzt postautalványon küldöm. } A nem megfelelő törlendő.
A pénzt utánvételezze. }
A pénzt mellékelem. }

BRAUN MÓR rézműves

Szatmár, Hid-köz 1. sz. (Saját ház.)

Fennáll 1856. óta.

Készít szoba-fürdőt, vízvezetékét, szivó és nyomó szivattyukat, raktáron tart pálinkafőző-, mosó- és takaréktűzhely-üstöket, permetezőket és mindezek szerkezeit. 14

Butor márványok raktáron.

Bel- és külföldi kőfajokból

diszes sirkövek

kaphatók, ugymint:

fekete svéd és szilézai, szürke és fekete carrarai márványokból a legdiszesebb modern kivitelben, a legjutányosabb árban.

Elvállalok *sírszegélyezéseket, sírfeleket, kripták*, valamint *templom és utszéli kőkeresztek* készítését, továbbá *épületekhez* mindenemű kőfajokból *kőfaragászati* munkákat.

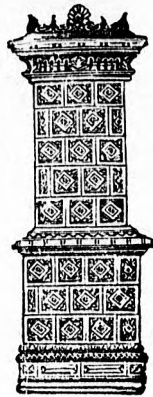
Becses pártfogását kérve, maradok kiváló tisztelettel

Grosz I. Izidor 12

sírkőgyáros és kőfaragó-vállalkozó
Szatmár, Attila-utca 11.

Butor márványok raktáron.

UJ KÁLYHA RAKTÁR SZATMÁRON!

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, miszerint **Batthyány-utca 10. szám alatt** a mai kor igényeinek megfelelő

UJ KÁLYHA RAKTÁRT

nyitottam. Raktáron tartok *elsörendü cserép- és porcellán-kályhákat, takaréktűzhelyeket, porcellán-fürdőkádakat. Javításokat, átalakításokat* felelősség mellett a legjutányosabb árban, a legrövidebb idő alatt eszközök. Magamat a n. é. közönség becses pártfogásába ajánlva maradok

teljes tisztelettel

66

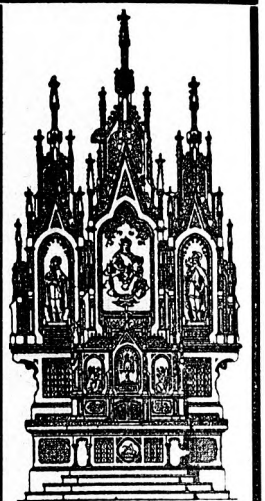
HÜBNER LEÓ, kályhás-mester.

UJ KÁLYHA RAKTÁR SZATMÁRON!

RÉTAY és BENEDEK

egyházi műipar-intézet, oltár- és szószék-építészet
Budapest, IV. ker., Váci-utca 59. szám.

Hazánkban a legnagyobb műfaragó-intézet. Készít: stilszerű oltárt, szószéket, keresztelőkutat, gyónószéket és templompadokat, sekrestyebereendezéseket, képereteket és az összes berendezési tárgyakat mérsékelt árban. — Szent-szobrokat, oltárképeket, keresztuti képeket művészi kivitelben és jutányos áron szállítunk. — Munkafölvétel czéljából készséggel küldjük ki díjmentesen szakértő megbízottunkat. — Vállalkozunk templomok kifestésére és festett üvegablakokkal való ellátására. — Arjegyzéket, költségvetést és terveket készséggel küldünk.

Kezdetét vette a

NAGY REKLÁM VÁSÁR

á KARDOS-féle

DIVATUDVARBAN

SZATMÁR, KAZINCZY-UTCA 9.

Fegyházban kötött férfi, női és gyermek harisnyák még eddig nem létezett olcsó árban.

Nagy nyakkendő occasio
az előcsarnokban.

Ezen reklám vásár csak június hó 15-ig tart, miért ajánlom a n. é. vevőközönségnek ezen ritka alkalmat kihasználni.

Kiváló
tisztelettel

KARDOS GYÖZŐ.

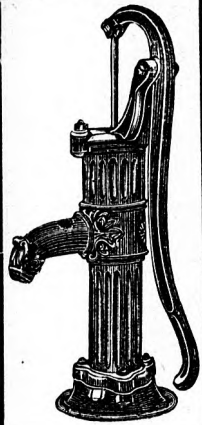
Washall

az egyetlen szer, amely a fehérneműt 15 perc alatt tisztára mossa.

Ártalmatlanságáért 20.000 korona jótállás.

Mindenütt kapható. — Főraktár:

Szatmári Kereskedelmi Részvénytársaságnál.

Dahlström Géza

városi kutmester
kutfurási vállalata
Majláth-u. 9.
Telefon 233.
Szivattyuk felszerelését elvállalja.

Tiszavidéki

Félix-Gyógyfürdő.

Téli és nyári gyógyhely

Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb forró kénes hőforrása, víz hőfoka 50° Celsius. Gyógyjavallat fürdő alakjában, **csuz (reuma) és köszvény** ellen. Női betegségeknek, **idült méh és petefészek, gyuladós méhgyulladás, medencebeli sejtszövetlob és izzadmányoknál.** Ivógyógymód alakjában idült **gyomorbántalmaknál, makacs székrekedésnél, máj- és epehólyag** betegségeinél, **sárgaság** és **epeköveknél** meglepő gyógyhatás. Tükör, kád, mór, szénsav és iszap fürdők.

1908. évben 8600 állandó fürdővendég.

Allandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 250 kényelmes lakószoba, kitűnő vendéglők, jutányos étlap árak. Allandó elsőrendű cigányzene, vasárnaponként katonazené. Tennis pálya, gondozott séta utak. Fenyő erdő, 200 holdas park. Május 1-től 16 vonat közeledik naponta. Posta távirat, interurban telefon.

Curtaxe és zenedij nincs.

Prospektust küld az igazgatóság.

Legszebb kivitelben
tisztít minden ruhaneműt,
gallért, kezelőt

JOÓ SÁNDOR

gőz és villanyerőre berendezett

mű-ruhafestő

vegyészeti tisztító-intézet.

Szatmár, Várdomb-utca 16. sz.

Fiókküzet: Szatmár, Atilla-u. 1.

ALAPITTATOTT 1810.

Ausztria és Magyarország legrégebb egyházi felszerelések és zászló-gyára

Josef Neskudla

OLMÜTZ, (Morvaország.)

Jótállással szállít kitűnő minőségben bámúlatos olcsó árak mellett:

Egyházi ruhákat, lobogókat, templomi szereket, kizárólag tűzben aranyozott kelyheket, cibóriumokat, monstrantiákat, gyertyatartókat, csillárokat, lámpákat, keresztutakat.

Régi egyházi ruhákat alaposan renovál!

Szegény templomoknak jelentős engedmény. Választékot vásárlási kényszer nélkül küld.

Arjegyék és költségelőirányzat ingyen.

60

SZENT LÁSZLÓ (Püspök) HÉVVIZ-GYÓGYFÜRDŐ

Nagyvárad mellett, Kernáts János fürdőbérő kezelése alatt.

Kényelmes közlekedés. Vasut Nagyváradtól 1/2, kocsin 3/4 órai távolságban. Május—augusztus hónapokban naponta 12, vasárnap és ünnepnapokon 16 vonat közlekedik Nagyváraddal. A vasúti állomás a fürdőtelepen van.

A európai híri 41° C meleg természetes hévviz javalva van: az izületek és izmok csuzos bántalmánál, idült és különösen savas izületi loboknál, csonttörések és különösen visszamaradt vastagodásoknál; köszvénynek és annak különböző alakjainál; idegbajoknál, melyek rheumatikus alapon keletkeztek (ischiasnál); különböző bőrbajoknál, végre női bajoknál; belsőleg: heveny és idült gyomorbántalmaknál májbajoknál és vesekövek eseteiben. Állandó fürdőorvos: Dr. Nagy Ignác.

A különböző igények szerint berendezett nagyszámu szobák napi ára 1 K 20 fill. és 6 K között váltakozik. Gyógyterem (Kursalon) hirlapokkal, zongora, könyvtár és tekeasztallal. Terraszok szép kilátással. Éttermek, cukrászda, sétahelyek a fürdőtelepen és a mellette elterülő őserdőben. Az erdőben jó tekepálya és lawn-tennis.

Öt tükörfürdő és tizenhárom kádfürdő kivül mór-fürdők is vannak rendszeresítve. Ujonnan épült uszoda uszás tanítással és homokkurával. Fürdők 40 fillértől 1 K 20 fillérig. Elsőrendű kitűnő zenekar. Telefon összeköttetés Nagyváraddal. — Villany-világítás. A legszebb kiránduló és szórakoztatási hely. Konyha és vendéglő a bérő saját vezetése mellett. Prospektust kívánatra küld a fürdőkezelőség.

65

Inglík József

polgári-, papi- és egyenruha-üzlete

Szatmár Deáktér. Városház-épület.

Több egyenruházati intézet szerződött szállítója.

Készít mindennemű **polgári öltönyöket, papi reverendákat**; mindennemű öltöny készítésnél a fősulyt az **elegáns szabás és finom kivitelre** fektetem, a mellett teljes kezességet vállalok szállítmányaim valódi színe és tartósságáért.

Allandó nagy raktár honi és angol gyártmányu szövetekben. Elsőrangu egyenruházati és hadi felszerelési intézet. Üzletem **nagy forgalma** által áruimat **olcsóbb ár mellett szállíthatom**, mint bármely más cég.

Átalakítások gyorsan és olcsón eszközöltnék.

Kérem ennél fogva engem becses megrendeléseivel megtisztelni; biztosítom, hogy a legesekélyebb megrendelésnél is a legnagyobb megelégedésre fog szolgálni.

INGLIK JÓZSEF,
szabómester.

7

